

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ

O POSLOVANJU BANKE ZA 2015. GODINU

April, 2016.godine

Sadržaj:

1.	UVODNA RIJEČ PREDSJEDNIKA ODBORA DIREKTORA	3
2.	MAKROEKONOMSKI OKVIR POSLOVANJA.....	4
4.	LIČNA KARTA BANKE	10
4.1.	Korporativno upravljanje	11
4.2.	Kadrovska struktura zaposlenih.....	14
4.3.	Organizacija rada u Banci.....	15
5.	POSLOVANJE U 2015.GODINI.....	16
6.	REGULATORNI ZAHTJEVI U 2015.GODINI.....	17
7.	BILANS STANJA ZA 2015.GODINU	18
7.1.	Aktiva Banke na dan 31. decembar 2015.godine	18
7.2.	Dati krediti komitentima na dan 31. decembar 2015. godine	18
7.3.	Pasiva Banke na dan 31. decembar 2015.godine	20
7.4.	Promjene na kapitalu u periodu od 2014. do 2015. godine.....	22
7.5.	Vanbilansna evidencija Banke	23
8.	BILANS USPJEHA ZA 2015. GODINU.....	24
8.1.	Prihodi i rashodi od kamate	25
8.2.	Prihodi i rashodi od naknada	26
8.3.	Operativni rashodi.....	27
9.	UPRAVLJANJE RIZICIMA.....	29
10.	ADEKVATNOST KAPITALA.....	38

1. UVODNA RIJEČ PREDSJEDNIKA ODBORA DIREKTORA

Poštovani akcionari i klijenti, partneri i zaposleni Lovćen banke,

Lovćen banka AD je, tokom 2015. godine nastavila da uspješno ostvaruje svoju Misiju, Viziju i poslovne planove. Napori akcionara i uprave Banke su bili usmjereni, paralelno i sinhronizovano, u nekoliko pravaca. Prvi od njih se odnosi na razvoj korporativnog upravljanja i različitih sistema toliko neophodnih za savremne uslove bankarskog poslovanja. Jačali smo tako sistem upravljanja rizicima, sistem komercijalnog djelovanja, sistem izvještavanja menadžmenta i IT sistem, sisteme nezavisne kontrole unutar Banke te sistem upravljanja ljudskim resursima.

Drugi važan pravac djelovanja se odnosio na osvajanje tržišta, izgradnju povjerenja u sigurnost i stabilnost Banke. Za mladu banku, sa karakteristično ubrzanjom dinamikom ostvarivanja troškova koja je ključno determinisana faktorima uskladenosti poslovanja sa propisima i faktorima vezanim za pojačane rashode kamate zbog potreba dinamičnog pribavljanja izvora stredstava, poseban izazov je bio što brže se približiti klijentima, ostvariti odgovarajući rast tržišnog učešća i obezbjediti osnovu za ubrzavanje dinamike ostvarivanja prihoda. Ovaj izazov nije proizšao samo iz potrebe pridobijanja novih klijenata, već i iz ograničenosti da se to pridobijanje novih klijenata mora ostvariti ne samo kroz povoljnije cjenovne elemente. Odgovor na takav izazov je zahtijevao da se izgrađujemo kao banka koja klijente pridobija na drugim osnovama kao što su: razumjevanje, poseban odnos, efikasnost u doноšenju odluka, van cjenovni uslovi saradnje, orientacija ka posebnim tržišnim segmentima, usmjerenost na trajniji odnos, inovativnost i sl. Za pojedine napore koje smo uložili u ovom pravcu smo već dobili međunarodna priznanja. Brzo smo uspostavili i ojačali zavidnu poslovnu mrežu na teritoriji Crne Gore približivši naše usluge što većem broju klijenata. Pritom zadovoljstvo naših klijenata, iskazano kroz rapidno uvećanje klijentske baze, nam je najveća satisfakcija i potvrda da se na ovim naporima posebnosti u komercijalno bankarskom dijelovanju valja istražati na uspostavljenim osnovama.

Treći pravac djelovanja je bio usmjerен ka jačanju bančinih veza sa spoljnjim svijetom i njenog kapaciteta da razumije savremena kretanja na globalnom finansijskom tržištu, a posebno u odnosima sa kreditorima. Kao posljedica ovakvog djelovanja Banka se intezivno dokapitalizovala i razvila zavidan odnos sa većim brojem kreditora otvorivši svoje poslovanja ka onima koji su meritorni da procjenjuju Bančin rizični profil i perspektive trajnog stabilnog poslovanja. Pomoć njenog osnivača DEG-a (dio KFW grupe), kao velikih finansijskih institucija u evropskim okvirima, je, u ovom pravcu, bila više nego izdašna.

Četvrti važan pravac djelovanja je bio orijentisan ka uspostavljanju posebnog odnosa prema ljudskim resursima. Rezultat toga je ne samo udupiran broj kadrova nego i njihov kvalitet, a još više dnevni napor da različita kadrovska iskustva objedine i sinergetski usmjere ka ostvarivanju zadatih poslovnih ciljeva. Ovaj sastav Odbora direktora i izvršnog menadžmenta, svojim stručnim znanjima i iskustvom, dobro razumije koliko je savremen menadžment, dobar, sinhronizovan i fokusiran ljudski resurs, velika garancija kontinuiranog razvoja i snaženja konkurentnosti. Operativni ciljevi izviru iz strateški postavljenih, kratkoročno djelovanje je determinisano dugoročnim pogledom, danas je samo korak ka sve boljem sutra.

Posebnu zahvalnost, još jednom, želim da uputim akcionarima Lovćen banke, koji su pokazali i zrelost i spremnost da u trenutku kada se čitav svijet, manje ili više suočava s globalnom ekonomskom krizom i sve brojnijim izazovima neizvjesnosti, podrže razvoj Lovćen banke i zato će, siguran sam i mnogi ekonomski potencijali Crne Gore biti valorizovani u budućnosti.

Klijentima Lovćen banke poručujemo da postojimo da bi podržali njihove dobro promišljene i rizično prihvatljive namjere, te da smo spremni da zajednički razmotrimo i ako treba, redefinišemo zajedničke ciljeve koji se, u konačnom, svode na dugoročan odnos obostranog zadovoljstva.

Dr Andreas Zeisler,
Predsjednik Odbora direktora Lovćen banke

2. MAKROEKONOMSKI OKVIR POSLOVANJA

Prema procjenama Međunarodnog monetarnog fonda (World Economic Outlook) iz januara 2016. godine, realna stopa rasta svjetske ekonomije u 2015. godini iznosiće 3,1% i biće niža u odnosu na 2014. godinu (3,4%). Smanjenje prognoze rasta svetske ekonomije uslovljeno je smanjenjem prognoza rasta novorastućih ekonomija i slabijeg oporavka razvijenih ekonomija.

Tabela 1. Stopa realnog rasta BDP-a (%)

BDP-realni rast	2013	2014	2015	2016	2017
Svijet	3,3	3,4	3,1	3,4	3,6
Razvijene ekonomije	1,1	1,8	1,9	2,1	2,1
Eurozona	-0,3	0,9	1,5	1,7	1,7
Ostale razvijene ekonomije (osim G7 i Eurozone)	2,2	2,8	2,1	2,4	2,8
Novorastuće ekonomije i ekonomije u razvoju	5,0	4,6	4,0	4,3	4,7

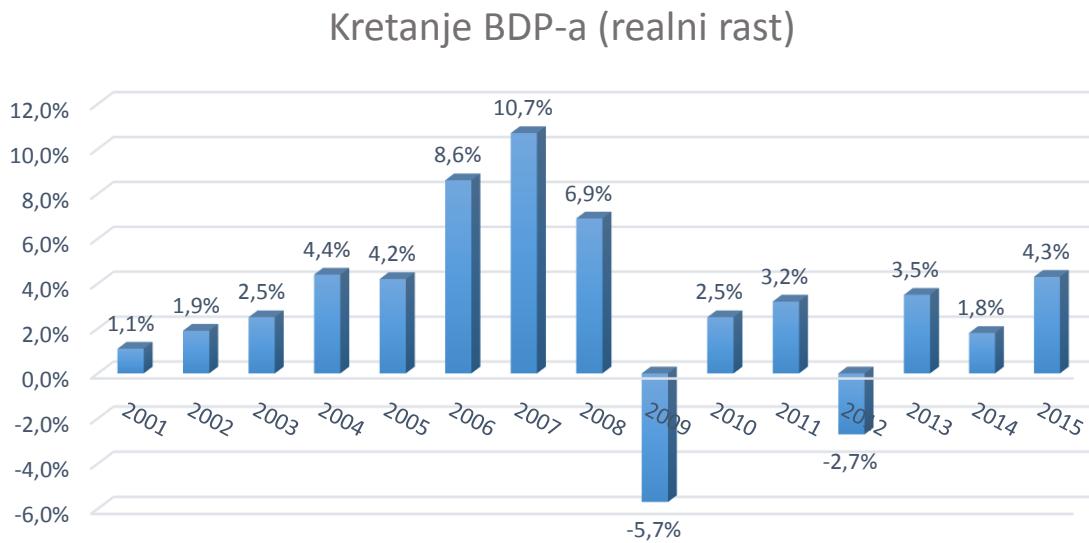
Izvor: International Monetary Fund, World Economic Outlook Database, January 2016

Nakon usporavanja rasta BDP-a u 2014., sa realnom stopom od 1,8%, crnogorska ekonomija u 2015. godini bilježi ubrzani ekonomski rast. Prema podacima Monstata, BDP je u prvom kvartalu rastao po realnoj stopi od 3,2%, u drugom kvartalu rast je iznosio 3,4%, dok je stopa rasta u prvoj polovini godine iznosila oko 3,4%, što je neznatno niže od projektovane godišnje stope. Positivan uticaj na rast imali su svi sektori, a posebno građevinarstvo i turizam. Na osnovu dostupnih indikatora iz trećeg kvartala, koji se odnose na rast turizama i industrijske proizvodnje, kao i pozitivnog uticaja intenziviranja radova na dionici Autoputa, procjenjeno je da će do kraja 2015. godine ekonomija ostvariti znatno višu stopu rasta od planirane. Realni rast bi mogao da dostigne 4,3%, uz konzervativne procjene rasta turističkog prometa na nivou godine i očekivanog snažnog rasta građevinskog sektora. Međutim, ukoliko, zbog produžetka pripremnih geoloških istraživanja, dođe do odlaganja početka glavnih radova na dionici Autoputa, povećava se rizik ostvarenja procijenjene stope rasta.

BDP-potrošna metoda

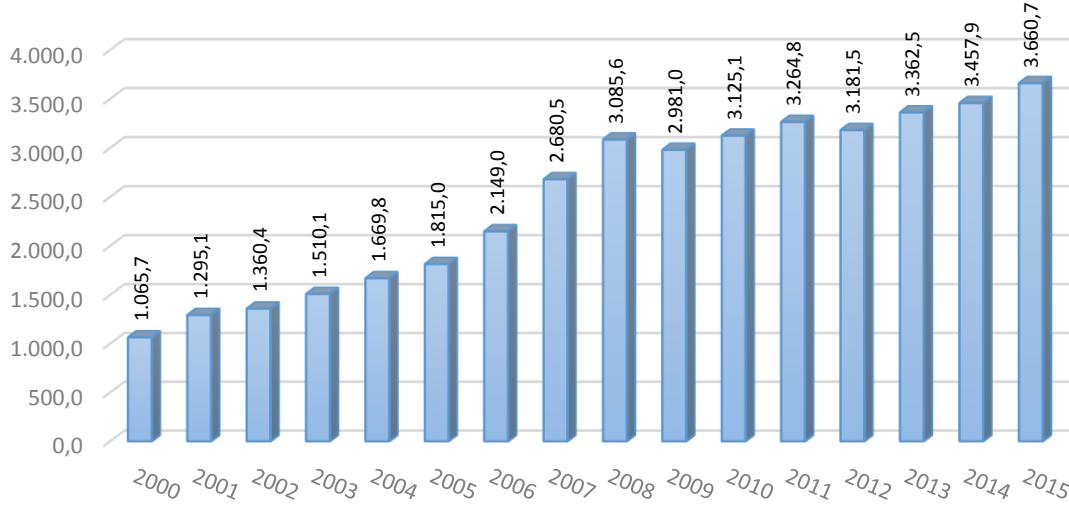
U prvoj polovini godine domaća tražnja je rasla po realnoj stopi od 5,4%, podstaknuta rastom potrošnje domaćinstava od 2,5%, snažnim rastom investicija u fiksni kapital po stopi od 20,4% i blagim padom državne potrošnje od 0,9%. Neto izvoz je imao značajan negativan efekat, uslijed slabog rasta izvoza roba i usluga od 2,3% i rasta uvoza po stopi od 7,1%. Uticaj rasta domaće tražnje na realnu stopu rasta ekonomije od 3,4% iznosio je 7,4%, dok je negativni doprinos neto izvoza iznosio 4%.

Grafikon 1 - Kretanje BDP-a (realni rast)

Izvor: Monstat

Kretanje BDP-a

Izvor: Monstat

U izvještaju Financial Sector Assessment Program (FSAP) za Crnu Goru koji se sprovodi od strane MMF-a, iz februara 2016. godine (prije nakon 2006.godine), ključne preporuke i zaključci su:

- Crnogorska ekonomija još uvek se bavi posljedicama nastalim nakon kreditnog buma iz 2008. godine. Finansijska kriza pogodila je kvalitet aktive i dovela do slabljenja portfelja banaka. Usporen ekonomski rast i nedostaci u pravnom okviru su ometali napore banka da se smanji teret NPL-ova (nekvalitetnih kredita).
- Ekonomski zamah je ubrzan u 2015 pri čemu postoje brojni rizici. Investicioni podsticaji u ekonomskim aktivnostima, uključujući skupi projekat autoputa, povećavaju izglede rasta, ali se pogoršavaju ranjivosti koje se odnose na već veliki javni dug.
- Pokazatelji solventnosti i likvidnosti na nivou sistema se čine zadovoljavajućim, ali postoje značajne skrivene ranjivosti kod banaka koje su u domaćem vlasništvu. Finansijskim sistemom dominiraju subsidijari ino-banaka. Nekoliko domaćih banaka imaju vrlo visok nivo NPL-a i / ili vrlo nizak nivo rezervisanja. Stres testovi pokazuju da su ove banke osjetljive

na određene šokove, kao što je dugotrajni usporeni ekonomski rast, čak i pod umjerenim scenarijima stresa. Povećanje konkurenčije i spor ekonomski oporavak opterećuju profitabilnost bankarskog sektora. Jaka konkurenčija u bankarskom sektoru utiče na smanjenje spreda kamatnih stopa do nivoa koji prijete opstanku nekih manjih banaka, s višim nivoom troškovima finansiranja i operativnih troškova.

- Sprovodenje odlučnih akcija kod slabijih banaka je ključno u cilju jačanja i očuvanja stabilnosti finansijskog sistema. Preporučuje se nezavisni pregled kvaliteta aktive svih banaka sa akcentom na klasifikaciju kredita i praksi utvrđivanja rezervisanja.
- Pravni, regulatorni i nadzorni okvir za sektore bankarstva i osiguranja su značajno poboljšani od FSAP 2006, ali je potreban dalji napredak. Glavna područja za jačanje bankarskog nadzora uključuju identifikovanje, mjerjenje i upravljanje nekvalitetnom aktivom s naglaskom na operativne rizike i uvođenje učinkovitog konsolidovanog nadzora.
- Makroprudencijalni okvir i sistemsko upravljanje likvidnošću treba biti poboljšano uključujući pripreme za uvođenje Basela III.

Kreditna rejting agencija Standard and Poor's objavila je novi izvještaj za Crnu Goru, kojim je potvrđena ranija ocjena kreditnog rejtinga 'B+/B'. Takođe, našoj zemlji je potvrđen stabilan outlook, što ukazuje da je dalje kretanje rejtinga zasnovano na stabilnim pozicijama.

Konstatujući uspješnost sprovodenja mjera fiskalne konsolidacije, analitičari Standard and Poor's procjenjuju da će crnogorska ekonomija u periodu od 2015-2018. godine rasti u prosjeku 3,1%, zahvaljujući rastu investicione aktivnosti, dominantno u oblasti turizma i energetike. S tim u vezi, procjena rasta realnog BDP-a za 2015. godinu iznosi 3,3%, odnosno 3,8% za 2016. godinu. Iako je očekivanje eksperata da će deficit u tekućoj godini premašiti 6% BDP-a, isti će, takođe, imati opadajući trend u periodu do 2018. godine, kada bi iznosio manje od 4% BDP-a, kao rezultat Vladinog programa poreske reforme i napora u suzbijanju sive ekonomije.

Svjetska banka objavila je trinaesti po redu Doing Business izvještaj (Izvještaj o lakoći poslovanja) za period jun 2014 – jun 2015. godina, kojim je obuhvaćeno 189 ekonomija.

Crna Gora je, u novom Izvještaju, zauzela 46. mjesto na listi od 189 ranigiranih zemalja. Uvažavajući činjenicu da je u ovogodišnjem Izvještaju došlo do promjene metodologije u 7 od ukupno 10 indikatora, i to u oblastima "izdavanja građevinskih dozvola", "dobijanja električne energije", "registrovanja nepokretnosti", "prekogranična trgovina", "zaštita manjinskih investitora", "rješavanje problema insolventnosti" i "izvršenja ugovora", prilikom globalnog rangiranja zemalja u DB2016 došlo je do značajnog pomjerenja. S tim u vezi, prošlogodišnji globalni rang, u kojem je Crna Gora zauzela 36. mjesto, revidiran je tako da je, po novoj metodologiji za period jun 2013 – jun 2014. godina, našoj zemlji dodijeljeno 47. mjesto. Dakle, Crna Gora je, u odnosu na prošlu godinu, napredovala u globalnom rangu za 1 mjesto, zauzevši 46. poziciju u ovogodišnjem Izvještaju.

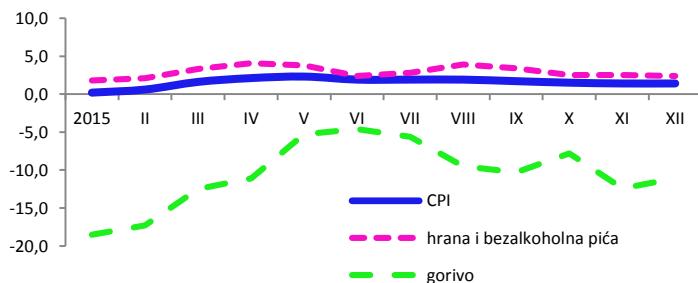
Zemlje Jugoistočne Evrope bilježe nizak rast ekonomске aktivnosti u 2015. godini. Prema redovnom ekonomskom izvještaju Svjetske banke za SEE6 – jesen 2015, očekuje se da će u 2015. stopa rasta u regionu iznositi 1,8%.

Promet u turizmu u 2015. godini bilježi rekordne rezultate. Crnu Goru je u periodu januar-decembar 2015. posjetilo 1,71 mil. turista i ostvareno 11,05 mil. noćenja, što je rast od 12,9 i 15,7%, respektivno, u odnosu na prethodnu godinu.

Industrijska proizvodnja u 2015. bilježi rast od 7,9%, uslijed rasta u sektoru „prerađivačka industrija“ od 19,9%. Sektori „vađenje rude i kamena“ i „snabdijevanje električnom energijom, gasom i parom“ u 2015. bilježe pad od 8,1 i 5,9%, respektivno. Rast prerađivačke industrije opredijeljen je dominantno rastom proizvodnje farmaceutskih proizvoda (87,7%), osnovnih metala (12,3%) i mašina i opreme na drugom mjestu nepomenute (10,8%). Promet u maloprodaji u 2015. bilježi rast od 4,5% u tekućim cijenama.

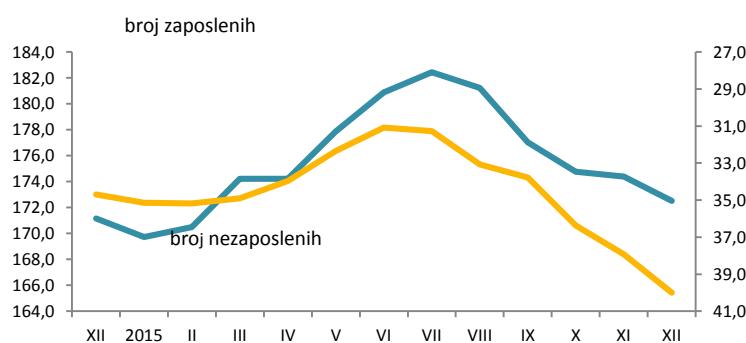
Godišnja stopa inflacije (CPI) u decembru 2015. iznosila je 1,4%. Mjesečna deflacija iznosila je 0,3%, dok je prosječna stopa inflacije za period januar-decembar iznosila 1,5%.

Grafikon 2 - Kretanje stope inflacije

Tržište rada u decembru 2015. u odnosu na novembar 2015. pokazuje negativna kretanja zaposlenosti za 1,1%, a takođe značajno povećanje nezaposlenosti za 5,4%, što je donekle rezultat prijavljivanja većeg broja majki sa troje djece Zavodu za zapošljavanje, zbog mogućnosti sticanja prava na naknadu. Broj zaposlenih je iznosio 172.517 što u odnosu na decembar 2014. predstavlja povećanje 0,8%, a na godišnjem nivou 1,2%. Broj nezaposlenih je iznosio 39.991 što je u odnosu na decembar 2014. povećanje od 15,3%, a za godinu 3,9%. Stopa nezaposlenosti u decembru 2015. iznosila je 17,2% ili 2,3 p.p. više nego u decembru 2014.

Grafikon 3 - Tržište rada

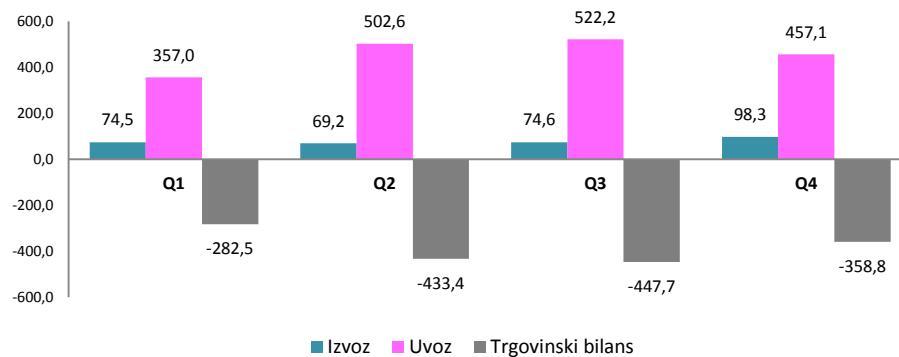
Prihodi budžeta u periodu januar-decembar 2015. godine iznosili su 1.325,9 mil.€ ili 36,2% BDP-a što je 2,0% niže u odnosu na naplatu u 2014. godini. Pozitivno odstupanje u odnosu na 2014. godinu postoji kod naplate akciza od 8,7% što je rezultat porasta stope akciza na cigarete (shodno akciznom kalendaru) i preduzetih aktivnosti na smanjenju sive ekonomije na tržištu akciznih proizvoda i naplate carina za 2,8%. Izdaci budžeta u periodu januar-decembar 2015. godine iznosili su 1.613,5 mil.€, i u odnosu na uporedni period su veći za 10,5% i to uslijed povećanja rashoda za kamate, kapitalnog budžeta i transfera institucijama, pojedincima i NVO sektoru. U 2015. godini zabilježen je gotovinski budžetski deficit od 287,7 mil.€ u iznosu od 20,1 mil.€.

Državni dug (uključujući depozite) na kraju septembra 2015. godine iznosio je 2.150,8 mil.€, ili 58,8 % procijenjenog BDP-a. Inodug iznosi 1.975,1 mil.€, unutrašnji dug 329,2 mil.€, dok se na depozite odnosi 153,5 mil.€.

Bankarski sektor je bio likvidan, solventan i ostvario je pozitivan finansijski rezultat od 4,2 mil.€ u decembru 2015 godine. Tome je doprinijelo i poboljšanje kvaliteta kreditnog portfolija uslijed smanjenja nekvalitetnih kredita za 20,8% u odnosu na uporedni period prethodne godine. Sredstva deponovana u bankama su iznosila 2.625,0 mil.€, što predstavlja rast od 13,7% na godišnjem nivou. Najveći deponenti u bankarskom sistemu su sektori stanovništva i privrede, pri čemu se na depozite stanovništva odnosilo 1.439,8 mil.€ ili 54,8%, dok su depoziti privrede sa iznosom od 784,4 mil.€ činili 29,9% ukupnih depozita. Kreditni plasmani banaka, u decembru, su iznosili 2.386,0 mil.€ i povećani su na godišnjem nivou 0,8%, dok su na mjesecnom nivou zabilježili pad od 5,0%. Ukupni novoodobreni krediti tokom 2015. iznose 962,7 mil.€, što je za 20,1% ili 161,3 mil.€ više u odnosu na prethodnu godinu. Kamatne stope su imale opadajući trend, tako da su pasivne kamate smanjene za 0,64 p.p. a aktivne za 0,69 p.p u odnosu na isti mjesec prethodne godine. U decembru 2015. u blokadi su bila 14.870 izvršna dužnika, što u odnosu na stanje iz prethodnog mjeseca predstavlja smanjenje od 0,18%. Pri tome, ukupan iznos duga, po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa, je iznosio 548,0 mil.€ i smanjen je za 1,81% u odnosu na prethodni mjesec.

Eksterni sektor u 2015. karakteriše ravnomjeran trend pada izvoza, uz kvartalne oscilacije rasta uvoza, koje su u velikoj mjeri pod uticajem sezone i pojačane investicione aktivnosti. Ukupna robna razmjena u 2015. iznosila je 2.157,7 mil.€, što je 1,9% više u odnosu na 2014. Deficit spoljnotrgovinske razmjene je 5,0% veći i iznosi 1.523,4 mil.€ ili 41,6% procijenjenog BDP-a. **Izvoz** roba vrijedio je 317,1 mil. €, što je 4,8% manje g-n-g. Izvoz aluminijuma je iznosio 69,4 mil.€ (3,4% manje), električne energije 29,7mil.€. (21,4% manje), zbog pada izvoznih cijena električne energije 11,5% g-n-g. Izvoz hrane je smanjen za 34,0mil.€.(56,3%), zbog poznatog efekta reeksporta za Bjelorusiju u 2014. Izvoz gvožđa i čelika se povećao za 16,5 mil.€. (index preko 300), uslijed rasta fizičkog obima proizvodnje osnovnih metala od 12,3%. U strukturi izvoza veliko učešće ima sektor 2 - Sirove materije, sem goriva sa 63,6mil.€, od čega Pluta i drvo (28,9 mil.€.) i Mineralne rude i otpaci metala (27,4mil.€.). **Uvoz** roba je vrijedio 1.840,5 mil.€, što je 3,2% više g-n-g. U strukturi uvoza najviše su zastupljeni mašine i transportni uređaji u iznosu od 407,8 mil.€ ili 20,2% više, uglavnom zbog započetih radova na izgradnji autoputa Bar-Boljare. Uvoz hrane iznosio je 379,6mil.€ i smanjen je za 4,6%, prevashodno zbog pada uvoza mesa i prerada mesa za 27,6% (reeksport). **U periodu januar-november 2015. neto priliv SDI iznosio je 573,4 mil.€, što je za 79,7% više nego u uporednom periodu 2014.** Ukupan priliv SDI iznosio je 670,8 mil.€, što je više za 48,5%. Priliv po osnovu vlasničkih ulaganja iznosio je 446,0 mil.€ ili 66,5% ukupnog priliva SDI. Najveći udio u strukturi ukupnog priliva 46,8% se odnosio na investicije u preduzeća i banke (oko 4 i po puta više), investicije u nekretnine 19,7% (17,4% manje), interkompanijski dug 32,6% (2,4% više) i ostale investicije 0,9% (oko 2,4% više). Ukupan odliv stranih direktnih investicija iznosio je 97,4 mil.€, što je za 26,5% manje u odnosu na prethodnu godinu (ulaganja rezidenata u inostranstvo 22,5% i povlačenje sredstava nerezidenata investiranih u našu zemlju 75,5%).

Grafikon 4 - Spoljnotrgovinska razmjena u 2015. godini (u mil. €)

3. PROMJENE TRŽIŠNOG UČEŠĆA U BANKARSKOM SEKTORU

Tržišno učešće % (decembar 2015)					
	Banka	Aktiva	Krediti i potraživanja	Depoziti sa encrow r.	Kapital
Velike banke	Crnogorska komercijalna banka	16,83	16,85	18,12	19,17
	NLB Montenegro banka	13,99	13,86	14,63	15,04
	Societe Generale Montenegro	11,82	9,31	12,05	7,35
	Hipotekarna banka	12,54	14,06	12,74	10,55
	Erste banka	10,62	10,94	10,38	11,07

Tržišno učešće % (2008)			
	Aktiva	Krediti	Depozit
	34,46	34,06	42,19
	14,25	13,83	16,45
	6,75	6,28	4,39
	2,28	2,2	2,2
	5,14	4,33	4,65

Promjena % (2015/2008)			
	Aktiva	Krediti	Depoziti
	-51,13	-50,50	-57,05
	-1,82	0,22	-12,16
	75,11	48,25	174,49
	450,00	539,09	479,09
	106,61	152,66	123,23

Srednje banke	Prva banka	9,27	8,2	10,19	6,96
	Atlas banka	7,59	8,16	7,37	6,49
	Hypo Alpe Adria banka	6,71	7,51	5,04	8,11

	14,31	15,71	18,34	13,65
	4,8	3,97	6,18	9,56
	14,65	16,87	3,32	10,24

	-35,22	-47,8	-44,44	-49,01
	58,13	105,54	19,26	-32,11
	-54,2	-55,48	46,39	-20,8

Male banke	Komercijalna banka Budva	3,17	2,98	2,91	5,81
	Universal Capital banka	2,48	2,89	2,37	1,85
	Invest banka Montenegro	1,39	1,28	0,88	3,24
	Lovćen banka	1,68	2,02	1,54	1,25
	Zapad banka	1,53	1,63	1,75	1,19
	Zirat banka	0,38	0,31	0,03	1,92
Ukupno		100	100	100	100

	2,34	2,2	1,84	6,83
	0,4	0,18	0,26	2,39
	0,64	0,36	0,2	5,12
	100	100	100	100

	35,47	35,45	58,15	-14,93
	520	1.505,56	811,54	-22,59
	117,19	255,56	340	-36,72
	1.220	2.489	1.939	-38

4. LIČNA KARTA BANKE

LOVĆEN BANKA AD PODGORICA

Lovćen banka AD je nastala je promjenom registrovane djelatnosti i naziva mikro finansijske institucije (MFI) Kontakt u banku koja je počela sa radom 25.avgusta 2014.godine. MFI Kontakt posluje na crnogorskom tržištu od 25.marta 2011.godine.

Lovćen banka AD, osnovana je od strane lokalnih poslovnih ljudi i naučnih radnika, zajedno sa njemačkim državnim fondom DEG-om (KfW grupa), jednom od najvećih evropskih razvojnih institucija.

Kao i druge banke u Republici Crnoj Gori Lovćen banka AD je univerzalna banka. Aktivnost Banke uključuje kreditne, depozitne i garancijske poslove, kao i poslove platnog prometa sa inostranstvom, depo poslove, usluge čuvanja u sefovima, izdavanje, obradu i evidentiranje platnih instrumenata.

Tabela 2. Tržišno učešće Banke na 31.12.2015. godine.

Pozicija	Aktiva	Krediti i potraživanja	Depoziti sa escrow r.	Kapital
Bankarski sektor (u 000 EUR)	3.472.418	2.237.742	2.624.977	444.037
Lovćen Banka AD (u 000 EUR)	58.294	44.788	40.725	5.849
Učešće 31/12/2015	1,68%	2,00%	1,55%	1,32%
Učešće 31/12/2014	0,64%	0,61%	0,45%	1,15%

Grafikon 5.- Aktiva bankarskog sektora od 2009-2015.godine

U cilju što boljeg pozicioniranja na bankarskom tržištu, Banka je vodila računa o kvalitetu kadrovskega resursa, ponudi proizvoda i usluga i odabiru i razvoju informacionog sistema.

Banka je, tokom 2015 godine, uspješno odgovorila na sve izazove karakteristične za novu finansijsku instituciju i obezbijedila zadovoljavajuću bazu klijenata i deponenata, nivo bilansnog potencijala, nivo kreditnog portfolia, dinamiku rasta broja zaposlenih i rezultate na širenju mreže.

Lovćen Banka AD Podgorica je banka sa nivoom i potencijalima rasta kapitala koji pruža osnovu za stabilno i sigurno poslovanje, uz sposobnost apsorbacije potencijalnih rizika iz poslovanja. Nivo sopstvenih sredstava na 31.decembar 2015.godine je EUR 5.014 hiljada i Banka već krejem 2015 i početkom 2016.godine realizuje novu dokapitalizaciju.

Dokapitalizacija Banke je uspješno okončana 25. marta 2016 godine, što je potvrđeno rješenjem o utvrđivanju uspješnosti emisije akcija br. 02/12e-22/6-16 od 21.januara 2016. godine kojim je Komisija za hartije od vrijednosti Crne Gore potvrdila uspješnost emisije i prodaje akcija u ukupnoj vrijednosti od EUR 1.000 hiljada za gotovinu (2.000 akcija pojedinačne nominalne vrijednosti EUR 500), što čini 100% prve emisije, i rješenje o uspješnosti emisije akcija br. 02/12e-4/8-16 od 25.marta 2016. godine, kojim je potvrdila uspješnost emisije i prodaje akcija u ukupnoj vrijednosti od EUR 1.500 hiljada za gotovinu (3.000 akcija pojedinačne nominalne vrijednosti EUR 500), što čini 100% druge emisije nakon datuma bilansa stanja.

Sjedište Lovćen Banke je u Podgorici, ulica Bulevar Džordža Vašingtona, br. 56, I sprat.

Na dan 31.12.2015. godine Banku čini Centrala sa sjedištem u Podgorici i sedam filijala.

4.1. Korporativno upravljanje

a) Odbor direktora Banke

Odbor direktora Banke je sastavljen od iskusnih bankarskih i privrednih stručnjaka, sa izrazitom uspješnošću na svim poslovima i projektima koje su, uglavnom, realizovali kao rukovodioci značajnih institucija u zemlji ili inostranstvu. Odbor direktora radi u skladu sa Zakonom o bankama, Statutom Banke i Poslovnikom o radu Odbora direktora.

Tabela 3.- Odbor direktora banke, od januara 2015. godine

Pozicija	Ime i prezime	Datum rođenja	Podaci o prebivalištu Mjesto
1. Predsjednik	Dr Zeisler Andreas	13.1.1959	Njemačka
2. član	Farfan Becerra Norah Licet	11.4.1961	Njemačka
3. član	Radović Blagota	25.9.1958	Crna Gora
4. član	Kovačević Mirjana	22.9.1955	Srbija
5. član	Dr Klaus Glaubitt	16.9.1944	Njemačka
6. član	Mr Ernst Welteke	21.8.1942	Njemačka
7. član - Glavni izvršni direktor	Popović Aleksandra	1.12.1966	Crna Gora

Odbor direktora, u 7-očlanom sazivu, otpočeo je rad u januaru 2015. godine.

U toku 2015. godine, Odbor direktora je sve svoje aktivnosti i obaveze izvršavao saglasno Statutu, Poslovniku i važećim propisima.

Obaveze Odbora direktora su da:

1. uspostavlja i održava sistem upravljanja rizicima kojima je banka izložena u svom poslovanju,
2. utvrđuje ciljeve i strategije Banke i obezbeđuje njihovo sprovođenje,
3. utvrđuje politike i procedure za upravljanje svim rizicima kojima je banka izložena u svom poslovanju,
4. utvrđuje godišnji plan banke uključujući i finansijski plan,
5. usvaja godišnji izvještaj o poslovanju banke sa izvještajem spoljnog revizora i izvještaje o poslovanju banke tokom godine,
6. odobrava transakcije koje značajnije utiču na strukturu bilansa i rizičnost poslovanja banke, u skladu sa politikama i procedurama za upravljanje rizicima,
7. periodično razmatra i ocjenjuje izuzetke učinjene u odnosu na utvrđene politike i procedure,
8. usvaja godišnji plan interne revizije i izvještaje interne revizije,
9. uspostavlja osnove za funkcionisanje sistema interne kontrole, adekvatne veličini Banke, složenosti poslova i nivou preuzetog rizika,
10. razmatra izvještaje Centralne banke o izvršenoj kontroli,
11. bira izvršne direktore i druga lica odgovorna za vođenje poslova unutar pojedinih područja poslovanja Banke i određuje im zaradu,
12. bira spoljnog revizora Banke,
13. bira članove odbora za reviziju,
14. razmatra godišnji izvještaj o radu odbora za reviziju,
15. utvrđuje prijedloge odluka koje donosi skupština akcionara i stara se o sprovođenju odluka skupštine akcionara,
16. donosi opšte akte Banke, osim akata koje donosi skupština akcionara,
17. donosi etičke standarde ponašanja zaposlenih u Banci,
18. odobrava uvođenje novih proizvoda i usluga u poslovanju Banke,
19. saziva sjednice skupštine akcionara,
20. obavlja i druge poslove utvrđene zakonom i Statutom.

Na bazi preporuka Frankfurtske škole, Odbor direktora je na I redovnoj sjednici u novom sazivu, održanoj 21. januara 2015. godine usvojio Godišnji raspored rada, čime je utvrđen raspored održavanja redovnih sjedница Odbora direktora za 2015. Na istoj sjednici, utvrđene su obavezne tačke Dnevnog reda sjednica, koji se sastoji iz razmatranja, analize i usvajanja:

1. zapisnika sa prethodnih sjednica Odbora direktora,
2. izvještaja o poslovanju i ostvarenju plana za prethodni mjesec,
3. izvještaja o upravljanju rizicima za prethodni mjesec,
4. izvještaja o komercijalnim aktivnostima (kreditima, garancijama, akreditivima) za prethodni mjesec i
5. tekućih pitanja.

Ostale tačke Dnevnog reda utvrđivale su se u skladu sa potrebama Banke, a odnosile su se na donošenje akata kojima se reguliše poslovanje Banke, upravljanje svim vrstama rizika u Banci, razmatranje izvještaja nezavisnih funkcija u Banci (interne revizije, compliance-a i sprječavanja pranja novca), kao i analize izvještaja o radu izvršnih direktora, Odbora za reviziju, ALCO i Komiteta za upravljanje kreditnim rizikom. Odbor direktora je u toku 2015. godine razmatrao i donio više od 50 akata – strategija, politika, procedura i pravilnika. Odbor direktora je usvojio i Compliance povelju, Priručnik o konfliktu interesa sa elementima insajderskog poslovanja, Etički kodeks i Smjernice korporativnog upravljanja. Odbor direktora je, takođe, na bazi preporuka eksperata Frankfurtske škole, u septembru i oktobru mjesecu 2015. godine razmotrio i usvojio izmjene Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i Pravilnika o sistematizaciji sa opisima poslova radnih mjesto, kao i Pravilnik o arhivskom i kancelarijskom posovanju.

Odbor direktora je razmatrao i usvajao u toku 2015. godine i Izvještaj nezavisnog spoljnog revizora za 2014. godinu, kao i Izvještaj o kontroli Centralne banke Crne Gore.

U skladu sa obavezama, Odbor direktora je u toku 2015. godine sazvao redovnu godišnju Skupštinu akcionara, kao i 3 vanredne Sjednice Skupštine akcionara, na kojima su, na prijedlog Odbora direktora, donijete odluke o povećanju kapitala Banke u iznosu od 2.500.000 eura u februaru 2015. (uvećanje je registrovano kod nadležnih institucija u martu 2015.) i 2.500.000 u decembru 2015. godine (kapital je, shodno Odlukama Skupštine, uplaćen i registrovan u prvom kvartalu 2016. godine).

U toku 2015. godine Odbor direktora je održao 12 redovnih sjednica, u Sjedištu Banke u Podgorici, kao i na Cetinju, a sjednice su prosječno trajale od 09 do 14 časova. 10. redovna sjednica Odbora direktora, na kojoj je utvrđen konačni nacrt Strateškog plana

poslovanja za period 2016-2018. godine, održala se 19. i 20. oktobra. Strateški plan poslovanja Banke za naredne tri godine usvojen je na decembarskoj sjednici Odbora direktora Banke.

Odbor direktora je u 2015. godini održao i 16 elektronskih, vanrednih sjednica. Elektronske sjednice Odbora direktora su sazivane uglavnom na prijedlog Komiteta za upravljanje kreditnim rizikom radi odobravanja poslovnih transakcija u nivou nadležnosti Odbora direktora. U skladu sa naprijed rečenim, na redovnim i vanrednim sjednicama, Odbor direktora je u toku 2015. godine odobrio izvršenje poslovnih transakcija sa pravnim i fizičkim licima u ukupnom iznosu od 10.006.147,77 eura (9.286.147,77 je odobreno pravnim licima i 720.000,00 eura fizičkim licima).

Pored odluka, Odbor direktora je donio i niz zaključaka i preporuka, čija se realizacija, u okviru tekućih pitanja, redovno prati.

U skladu sa Poslovnim planom, Odbor direktora je u 2015. godini donio odluke o formiranju i određivanju djelokruga rada za filijale Lovćen banke u Cetinju, Baru, Kotoru, Herceg Novom, Nikšiću i Budvi. Takođe, Odbor direktora je donio odluke o imenovanju lica s posebnim ovlašćenjima i odgovornostima: izvršnog direktora za upravljanje rizicima, zamjenika ovlašćenog lica za sprječavanje pranja novca i finansiranje terorizma, internog revizora, kao i članova Odbora za reviziju, članova ALCO i Komiteta za upravljanje kreditnim rizikom.

b) Izvršni direktori Banke

Izvršni menadžment Banke je komponovan od bankarskih i privrednih stručnjaka čije specijalnosti ulivaju povjerenje u efektivnost obavljanja izvršnih funkcija koje pokrivaju.

Tabela 4.- Izvršni direktori Banke

IME I PREZIME	FUNKCIJA	Funkciju obavljala/o od
Aleksandra Popović	Glavni izvršni direktor	25.08.2014.
Dr Goran Knežević	Izvršni direktor za rizike	22.02.2015.
Dr Vinko Nikić	Izvršni direktor za komercijalne poslove	25.08.2014.

c) Članovi ALCO Odbora

Tabela 5.- Članovi ALCO Odbora

IME I PREZIME	FUNKCIJA
Dr Goran Knežević	Predsjednik
Aleksandra Popović	Član
Dr Vinko Nikić	Član
Enesa Bekteši	Član
Nenad Radulović	Član
Draško Trninić	Član
Daniela Golubović	Član

- d) Odbor direktora je saglasno zakonu izabrao i Odbor za reviziju.

Tabela 6. Članovi Odbora za reviziju

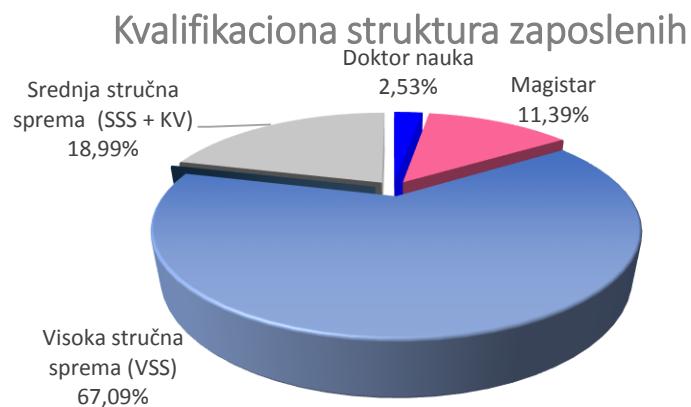
IME I PREZIME	FUNKCIJA
Prof. dr Milenko Popović	Predsjednik
Nikola Kaluđerović	Član
Svetlana Knežević	Član

4.2. Kadrovska struktura zaposlenih

Tokom 2015. godine Banka je udvostručila broj uposlenih u odnosu na kraj 2014. godine. Na dan 31.12.2015. godine Banka je imala 79 zaposlenih radnika (31.12.2014.god. - 38 zaposlenih), i to sa sljedećom kvalifikacionom struktururom:

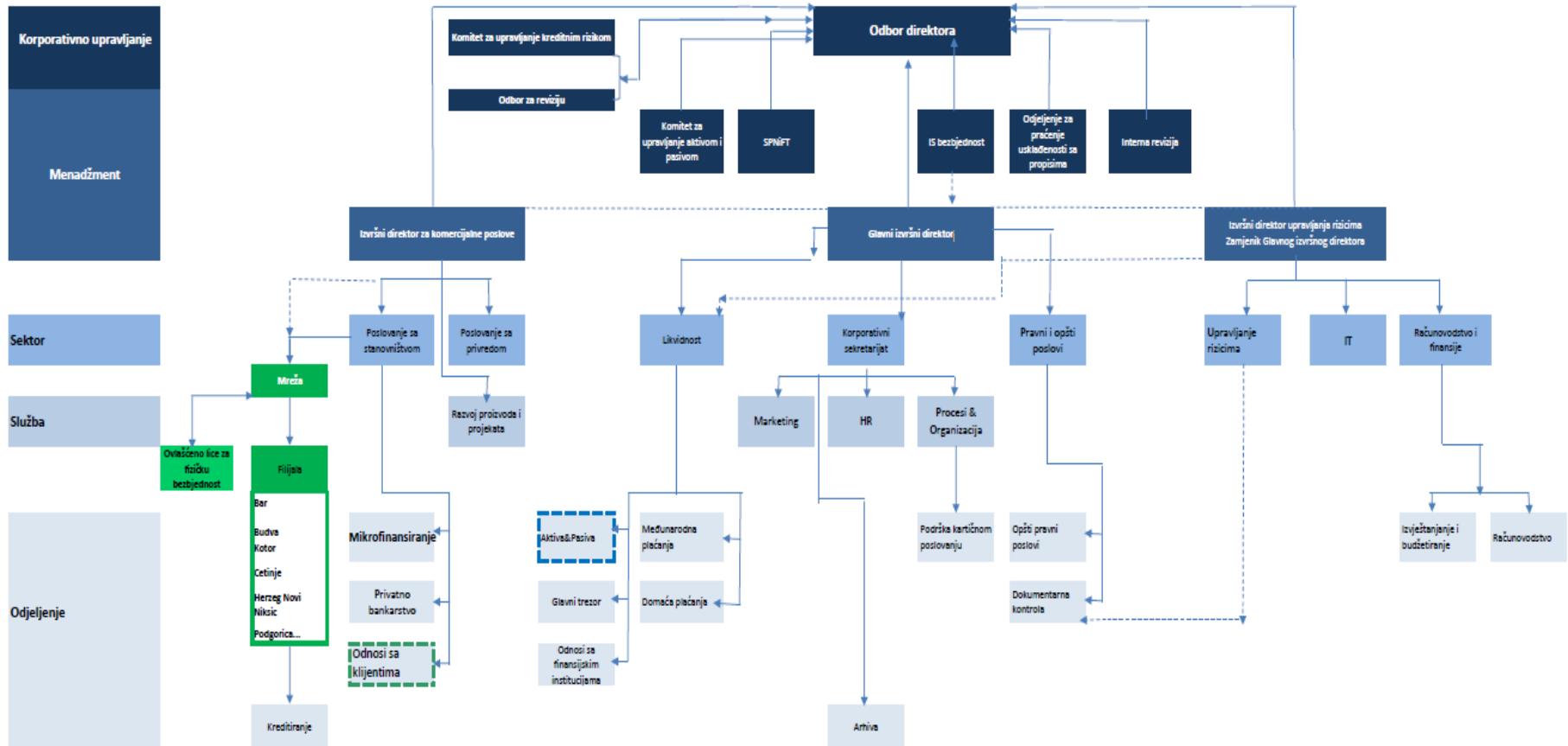
- Doktor nauka 2 radnika ili 2,53%,
- magistar i master 9 radnika ili 11,39%,
- visoka stručna sprema 53 radnika ili 67,09% i
- srednja stručna sprema 15 radnika ili 18,99%

Grafikon 6. - Struktura zaposlenih

4.3. Organizacija rada u Banci

ORG SHEMA LOVCEN BANKE

5. POSLOVANJE U 2015.GODINI

Tabela 6.- Pokazatelji poslovanja 2015.godina

(U 000 EUR -a)

OPIS	2015	2014
1	3	2
BILANSNA AKTIVA	58.294	20.111
BRUTO KREDITI	45.112	11.394
Krediti istanovništva	16.809	4.019
Krediti i pravnih lica	28.303	7.375
DEPOZITI KOMITENATA	40.309	10.523
Depoziti stanovništva	25.582	6.840
Depoziti pravnih lica	14.727	3.683
GUBITAK IZ POSLOVANJA NAKON OPOREZIVANJA	(1.760)	(600)
PARAMETRI PROFITABILNOSTI U %		
ROA - dobitak / bilansna aktiva %	(4,64)	(2,98)
ROE – dobitak /ukupan kapital %	(29,42)	(11,74)
NETO PRIHOD OD KAMATA	1474	365
NETO PRIHOD OD NAKNADA I PROVIZIJA	249	77
BROJ ZAPOSLENIH	79	38
Aktiva po uposlenom u 000 EUR	738	529
OPERATIVNI RASHODI	3.455	1.033
POKAZATELJI		
KOEFICIJENT SOLVENTNOSTI U %	14,01	34,3
POKAZATELJ LIKVIDNOSTI %	2,73	6,98
TOKOVI GOTOVINE U 000 EUR-a	10832	7635
Prihodi od kamata / kamatonosna aktiva %	5,18	4,16
Neto prihod od kamata / kamatonosna aktiva %	3,14	3,08
Neto prihod od kamata i naknada / kamatonosna aktiva %	3,67	3,73
Rashodi kamata / kamatonosna pasiva %	1,85	0,91
Oper. rashodi / ukupni rashodi %	71,17	83,71
Oper.rashodi / pasiva %	5,93	5,14
Likvidna aktiva / depoziti %	26,87	72,56
Likv. aktiva / ukupna aktiva %	16,65	37,96
Likv.aktiva / kratk.obaveze %	36,33	158,54

6. REGULATORNI ZAHTJEVI U 2015.GODINI

Tabela 7.- Propisani pokazatelji poslovanja na dan 31.12.2015.godine

R.Br.	OPIS	LIMIT	31.12.2015
1	2	3	4
1	Koeficijent solventnosti	min. 10 %	14,01%
2	Ulaganja banke u osnovna sredstva	maks. 50%	33%
3	Izloženost prema licima povezanim s bankom	maks. 25%	22%
4	Zbir velikih izloženosti banke	maks. 800%	147%
5	Ukupan kapital 000 Eur-a	min 5 mil	5.849
6	Sopstvena sredstva 000 Eur-a	min 5 mil	5.014
7	Ukupna rizična aktiva i drugi rizici 000 Eur-a		34.693
7.1.	Aktiva Banke ponderisana kreditnim rizikom		34.573
7.2.	Potreban kapital za tržišne rizike		38
7.3.	Potreban kapital za operativni rizik		83
7.4.	Potreban kapital za rizik zemlje		2
7.5.	Potreban kapital za druge rizike		0
7.6.	Ukupna otvorena devizna pozicija		339

Eksterni revizor Deloitte d.o.o. Podgorica izvršio je reviziju finansijskih izvještaja za 2015. godinu i ostvarenih pokazatelja poslovanja i u skladu sa nalazima revizije, Banka nema kršenja regulatornih zahtjeva.

7. BILANS STANJA ZA 2015.GODINU

7.1. Aktiva Banke na dan 31. decembar 2015.godine

Tabela 8. - Aktiva Banke na dan 31.decembar 2015.godine (U 000 EUR –a)

AKTIVA BANKE	31. decembra 2015.	31. decembra 2014.	Index 4=2/3
	1	2	
SREDSTVA			
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	9.922	4.835	205
Krediti i potraživanja od banaka	910	2.800	
Krediti i potraživanja od klijenata	44.880	11.313	397
Investicione HOV koje se drže do dospijeća	750	0	0
Nekretnine, postrojenja i oprema	1.172	827	142
Nematerijalna sredstva	496	267	186
Ostala finansijska potraživanja	102	9	1.133
Ostala poslovna potraživanja	62	60	
UKUPNA SREDSTVA	58.294	20.111	286

Bilansna aktiva Banke je u 2015. godini skoro 3 puta veća u odnosu na prethodnu godinu.

Krediti komitentima su povećani sa EUR 11.313 hiljada na EUR 44.880 hiljada, što je skoro 4 puta veći nivo od nivoa sa kraja prethodne godine. Ostvareni kreditni portfolio čini 77% ukupne aktive Banke (2014.godine: 56%).

Pored plasmana komitentima, značajnije učešće u aktivi čine novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija u procentu od 19% bilansne aktive (2014.godine: 38%).

7.2. Dati krediti komitentima na dan 31. decembar 2015. godine

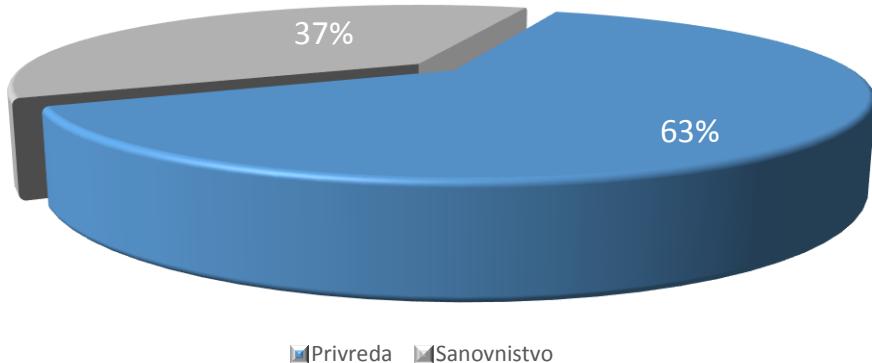
Tabela 9.- Bruto krediti komitentima na dan 31.decembar 2015.godine

(U 000 EUR –a)

R.BR.	O P I S	31.12.2015	31.12.2014	Index (3 : 4)*100
		3	4	
1	2	3	4	5
I	KREDITI KOMITENTIMA	44.880	11.393	394
1	Privreda	28.168	7.375	382
2	Stanovništvo	16.712	4.018	416

Grafikon 7.- Krediti komitentima - 2015

Kreditni portfolio u 2015

Ukupni krediti komitentima Banke, na dan 31. decembar 2015. godine, iznose EUR 44.880 hiljada (2014.godine: EUR 11.394 hiljada), i povećani su u odnosu na kraj prethodne godine za EUR 33.487 hiljada, tj. za skoro 4 puta.

Plasmani stanovništvu su u odnosu na prethodnu godinu povećani za EUR 12.694 hiljada, što predstavlja 4 puta veći nivo portfolija, tako da krediti stanovništvu na kraju 2015. godine iznose ukupno EUR 16.712 hiljada.

Na kraju 2015. godine iznose EUR 28.168 hiljada, što u odnosu na prethodnu godinu predstavlja povećanje od EUR 20.793 hiljada odnosno blizu 4 puta veći nivo portfolija.

Tabela 10.- Pregled plasmana Banke od 31.12.2014 - 31.12.2015. godine

(U 000 EUR -a)

Vrsta plasmana	2015	% ucesca	2014	% ucesca	Razlika	Index
1	2	3	4	5	6	7=2/4*100
Bilansne stavke						
Krediti i potraživanja od banaka	910	2%	2.800	20%	-1.890	33
Kratkoročni krediti	5.849	13%	2.247	16%	3.602	260
Dugoročni krediti	39.006	85%	9.039	64%	29.967	432
Dospjeli krediti	257	1%	108	1%	149	238
Kamatna i druga potraživanja i vremenska razgraničenja	-207	0%	-78	-1%	-129	265
<i>Ukupno bilansna izloženost kreditnom riziku</i>	<i>45.815</i>	<i>100%</i>	<i>14.116</i>	<i>100%</i>	<i>31.699</i>	<i>325</i>
Vanbilansne stavke						
Finansijske garancije	1995	42%	812	63%	1.183	246
Činidbene garancije	1461	31%	265	21%	1.196	551
Nepovučene kreditne linije	1305	27%	205	16%	1.100	637
<i>Ukupno vanbilansna izloženost kreditnom riziku</i>	<i>4.761</i>	<i>100%</i>	<i>1.282</i>	<i>100%</i>	<i>3.479</i>	<i>371</i>
Ukupna izloženost kreditnom riziku	50.576		15.395			329

Rast kratkoročnih kredita je značajno manji od rasta ukupnog portfolija. Nivo kratkoročnih kredita u posmatranom periodu uvećan je za EUR 3.602 hiljada odnosno za 160%.

Kod dugoročnih kredita u posmatranom godišnjem periodu zabilježeno je značajno povećanje od EUR 29.967 hiljada što je preko 4 puta veći nivo u odnosu na 2014.godinu.

Tabela 11 - Pregled ukupne izloženosti po nosiocima

Vrsta plasmana	2015	% ucesca	2014	% ucesca	Razlika	(U 000 EUR -a)
						6
Banke, nerezidenti	910	2%	2.800	20%	-1.890	33
Privredna društva u državnom vlasništvu	1.611	4%	395	3%	1.216	408
Privredna društva u privatnom vlasništvu	26.411	58%	6.927	49%	19.484	381
Preduzetnici	146	0%	35	0%	111	417
Nevladine i druge neprofitne organizacije, rezidenti	0	0%	18	0%	-18	-
Fizička lica, rezidenti	16.712	36%	4.018	28%	12.694	416
Ukupna izloženost kreditnom riziku	45.790	100%	14.193	100%	31.597	323

Evidentno je da je u 2015. godini ravnomjeran rast izloženosti prema svim nosiocima kredita. Rast portfolija privrednih društava u privatnom vlasništvu je posebno naglašen.

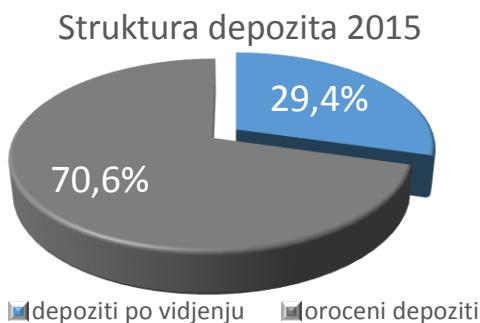
7.3. Pasiva Banke na dan 31. decembar 2015.godine

Tabela 12 .- Pasiva Banke (U 000 EUR)

PASIVA	31. decembra 2015.	31. decembra 2014.	Index	
1	2	3	4=2/3	
OBAVEZE				
Depoziti banaka	0	430		
Depoziti klijenata	40.725	10.128		
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	11.557	3.989	932	
Rezerve	2	2	100	
Odložene poreske obaveze	19	4	200	
Ostale obaveze	142	449	1.321	
UKUPNE OBAVEZE	52.445	15.002	3.219	
KAPITAL				
Akcijski kapital	8.200	5.700	310	
Neraspoređena dobit	(591)	9		
Dobitak/(gubitak) tekuće godine	(1.760)	(600)	(6.667)	
UKUPAN KAPITAL	5.849	5.109	276	
UKUPNI KAPITAL I OBAVEZE	58.294	20.111	869	
VANBILANSNA EVIDENCIJA	352.991	161.137	1257	

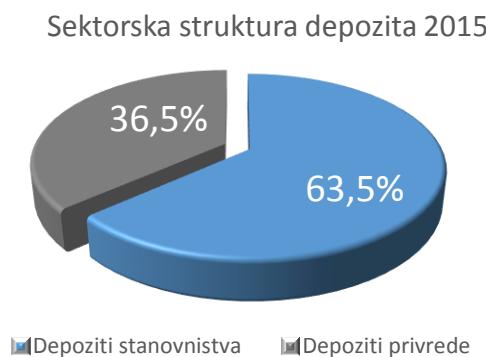
U strukturi pasive ukupni depoziti komitenata, sa obračunatom neisplaćenom pripadajućom kamatom na 31.decembar 2015.godine, učestvuju sa 70% (2014.godine: 53%) i iznose EUR 40.725 hiljada.

Grafikon 8.- Struktura depozita 31.12.2015.g.

Depoziti po viđenju na kraju 2015.godine iznose EUR 11.987 hiljada odnosno 29,4% ukupnih depozita, dok su oročeni depoziti EUR 28.738 hiljada odnosno 70,6% depozita Banke.

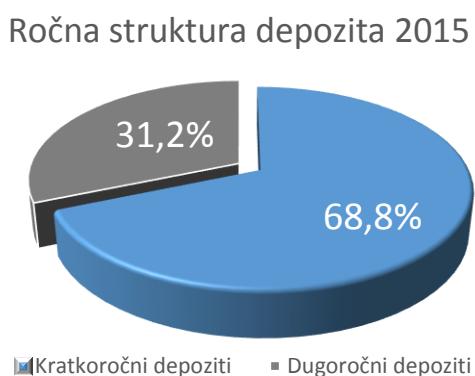
Grafikon 9.- Sektorska struktura depozita 31.12.2015.g.

Sektorska struktura depozita na kraju 2015.godine, ukazuje da depoziti stanovništva čine 63,5% ukupne depozitne baze, odnosno EUR 25.862 hiljada.

Depoziti privrede čine 36,5% ukupnih depozita Banke, odnosno EUR 14.863 hiljada.

Grafikon 10.- Ročna struktura depozita 31.12.2015.g.

Ročna struktura depozita na kraju 2015.godine, ukazuje da dugoročni depoziti čine 31,2% ukupnih depozita, odnosno EUR 28.000 hiljada.

Kratkoročni depoziti čine 68,8% ukupnih depozita Banke, odnosno EUR 12.724 hiljade.

7.4. Promjene na kapitalu u periodu od 2014. do 2015. godine

Lovćen banka je nastala je promjenom registrovane djelatnosti i naziva mikro finansijske institucije (MFI) Kontakt u banku koja je počela sa radom 25.avgusta 2014.godine. MFI Kontakt posluje od 25.marta 2011.godine i nivo akcijskog kapitala na kraju 2013.godine bio je EUR 1.839 hiljada. Da bi se sprovedla transformacija i ispoštovali regulatorni zahtjevi neophodno je bilo izvršiti dokapitalizaciju. Nakon sto je, na osnovu člana 44, stav 2, tačka 7 Zakona o Centralnoj banci (Sl.list CG br.40/10, 46/10 i 6/13) i člana 23, stav 2 Zakona o bankama (Sl.list CG br.17/08, 44/10 i 40/11) Savjet Centralne banke Crne Gore, na sjednici održanoj 28. maja 2014. godine, donio rješenje kojim se izdaje dozvola za rad Lovćen Banke AD izvršena je dokapitalizacija u iznosu od EUR 3.861 hiljada kojom se ukupan akcijski kapital banke dovodi na nivo od EUR 5.700 hiljada.

Značajna promjena u odnosu na vlasničku strukturu MFI Kontakt-a jeste participiranje u vlasništvu banke državnog fonda DEG (KfW grupa), jednog od najvećih evropskih razvojnih institucija koje je na kraju 2015.godine iznosilo 28,05% (2014.godine: 26,32%). U prvom kvartalu 2015.godine je izvršena dokapitalizacija u iznosu od EUR 2,5 miliona.

Tabela 13.- Promjene na kapitalu Banke

Pozicija	Akcijski kapital	Nerasporedjeni dobitak	UKUPNO
Stanje na dan 1. januara 2014. godine	1.839	9	1.848
Uplata akcijskog kapitala	3.861	0	3.861
Gubitak tekuće godine	0	(600)	(600)
Stanje na dan 31. decembra 2014. godine	5.700	(591)	5.109
Uplata akcijskog kapitala	2.500	0	2.500
Gubitak tekuće godine	0	(1.760)	(1.760)
Stanje na dan 31. decembra 2015. godine	8.200	(2.351)	5.849

Grafikon 11.- Akcijski kapital

Adekvatnost kapitala je na dan 31.decembar 2015. godine iznosila 14,01% (2014. godine iznosila 34,3%) što je iznad zahtijevanog minimuma od 10%. Takođe, u prvom kvartalu 2016, završena je dokapitalizacija u ukupnom iznosu od EUR 2,5 miliona.

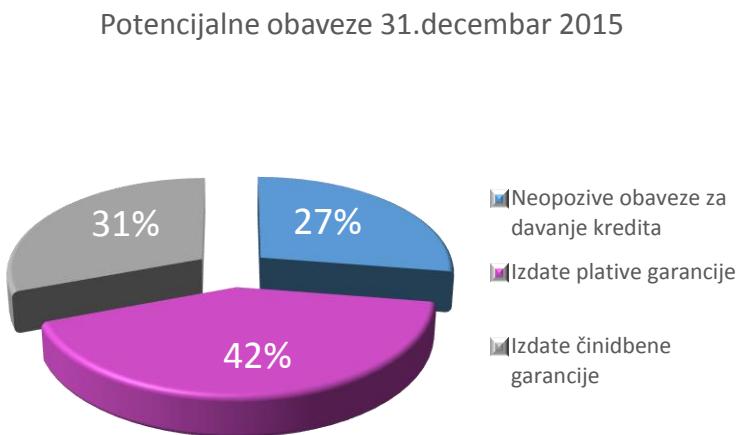
7.5. Vanbilansna evidencija Banke

Vanbilansna evidencija banke na 31. decembar 2015.godine sastoji se od potencijalnih obaveza Banke i ostatka vanbilansa koji se odnosi na evidenciju primljenih kolaterala za kreditna potraživanja i potencijalne obaveze banke.

Tabela 14 .- Vanbilansna evidencija Banke

U hiljadama EUR	31.dec	31.dec
	2015.	2014.
Potencijalne obaveze Banke	4.761	1.282
Neopozive obaveze za davanje kredita	1.305	205
Izdate garancije	3.456	1.077
- Izdate platne garancije	1.995	812
- Izdate činidbene garancije	1.461	265
Ostali vanbilans iz koga ne proizilaze obaveze	348.230	159.855
Kolateral po osnovu potraživanja	348.230	159.855
Ukupno	352.991	161.137

Grafikon 12.- Potencijalne obaveze Banke

Potencijalne obaveze Banke na kraju 2015.godine iznose EUR 4.761 hiljada i sastoje se od obaveza:

- za odobrene neiskorišćene kredite od EUR 1.305 hiljada odnosno 27%;
- za izdate platne garancije od EUR 1.995 hiljada odnosno 42% i
- za izdate činidbene garancije od EUR 1.461 hiljada odnosno 31% potencijalnih obaveza Banke.

Pored vanbilansne evidencije, u skladu sa Odlukom Centralne banke Crne Gore o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Sl. list RCG“, br.22/12, 55/12 i 57/2013) potraživanja se iz bilansa banke prenose u internu evidenciju ako banka u postupku naplate potraživanja ocijeni da vrijednost potraživanja mjerena po amortizacionoj vrijednosti neće biti nadoknadena i da su ispunjeni uslovi za prestanak priznavanja finansijskog sredstva, što uključuje i sljedeće slučajevе:

1) za neobezbjedo potraživanje:

- kada je nad dužnikom otvoren stecajni postupak koji traje duže od jedne godine, ili
 - ako dužnik kasni sa plaćanjem duže od dvije godine godine;
- 2) za obezbjeđeno potraživanje, kada dužnik kasni sa plaćanjem duže od četiri godine, odnosno ako banka u tom periodu nije primila nijednu uplatu od realizacije kolaterala.

U skladu sa važećom regulativom Banka na 31.decembar 2015.godine nema potraživanja koja su isknjižena iz bilansne evidencije.

8. BILANS USPJEHA ZA 2015. GODINU*Tabela 15.- Bilans uspjeha*

U hiljadama EUR:	2015.	2014.	Razlika
Prihodi od kamata	2.431	493	1.938
Rashodi od kamata	-957	-128	-829
NETO PRIHODI OD KAMATA	1.474	365	1.109
Troškovi obezvrjeđenja	-19	0	-19
Prihodi od naknada i provizija	673	150	523
Rashodi naknada i provizija	-424	-73	-351
NETO PRIHODI OD NAKNADA	249	77	172
Neto dobici od kursnih razlika	5	4	1
Troškovi zaposlenih	-2.075	-658	-1.417
Opšti i administrativni troškovi	-1.121	-297	-824
Troškovi amortizacije	-255	-46	-209
Ostali rashodi	-4	-32	28
Ostali prihodi	0	0	0
OPERATIVNI PROFIT	-1.746	-587	-1.159
Porez na dobit	-14	-13	-1
NETO PROFIT	-1.760	-600	-1.160

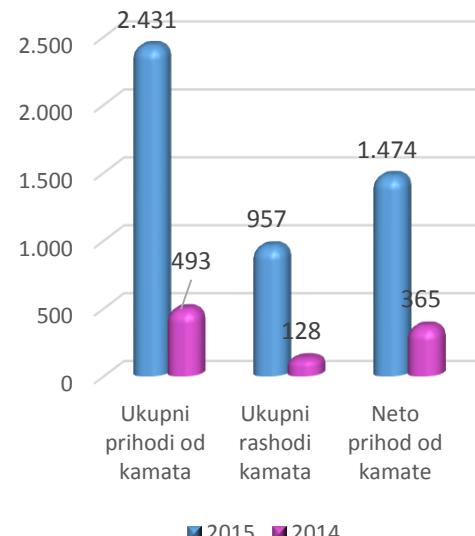
8.1. Prihodi i rashodi od kamata

Tabela 16.- Prihodi i rashodi od kamata 000 Eur-a

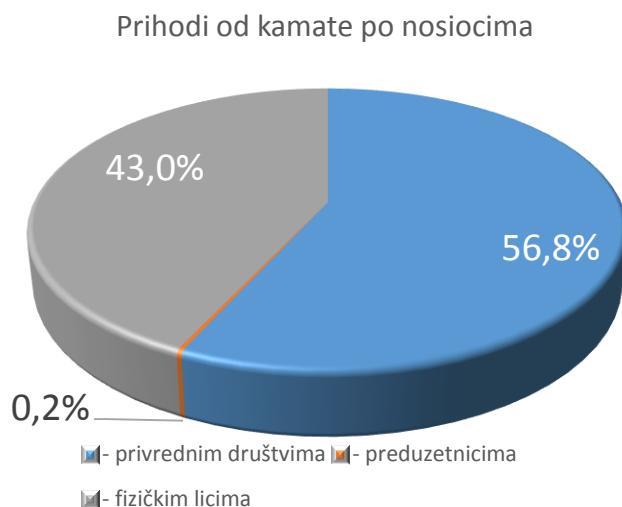
Prihodi i rashodi kamata	2015	2014	Index
Prihodi od kamata			
Krediti:			
- privrednim društvima	1.381	190	727
- preduzetnicima	6	2	300
- fizičkim licima	1.046	301	348
	2.433	493	494
Kamate na hartije od vrijednosti koje se drže do dospijeća	1	0	
Troškovi obezvrjeđenja kamatnih potraživanja	(3)	0	
Ukupni prihodi od kamata	2.431	493	493
Rashodi kamata			
Depoziti:			
- privrednim društvima	131	16	
- fizičkim licima	477	30	
	608	46	
Krediti i ostale pozajmice	349	82	426
Ukupni rashodi kamata	957	128	748
Neto prihod od kamate	1.474	365	404

Grafikon 13: Prihodi i rashodi kamata

Prihodi i rashodi kamata

Grafikon 14: Prihodi od kamate po nosiocima

U prihodima od kamata dominiraju prihodi od kamata privrede, ali je i dalje učešće prihoda od kamata stanovništva jako visoko zbog održanog visokog nivoa prosječnih kamatnih stopa na portfolio stanovništva. Ova promjena je очekivana zbog promjene strukture portfolija Banke.

8.2. Prihodi i rashodi od naknada

Tabela 17.- Prihodi i rashodi od naknada u 000 Eur-a

Prihodi i rashodi od naknada	2015	2014	Index
Prihodi od naknada			
Naknade po kreditima	231	82	282
Naknade po vanbilansnim poslovima	47	15	313
Naknade platnog prometa i e-banking	197	29	679
Naknade za usluge plaćanja prema inostranstvu	120	14	857
Naknade za kartično poslovanje	35	0	
Naknada za upite u kreditni biro	14	6	233
Ostale naknade i provizije	29	4	725
Ukupni prihodi od naknada	673	150	449
Rashodi naknada			
Naknade Centralnoj banci	92	24	383
Naknade za usluge međunarodnog platnog prometa	49	19	258
Naknade po osnovu premije za zaštitu depozita	115	19	605
Naknade za elektronsko bankarstvo	36	6	600
Naknade za kartično poslovanje	112	0	
Naknade na kreditne linije	17	2	850
Ostale naknade	3	3	100
Ukupni rashodi naknada	424	73	581
Neto prihod od naknada	249	77	323

Grafikon 15: Prihodi i rashodi kamata

Prihodi i rashodi naknada

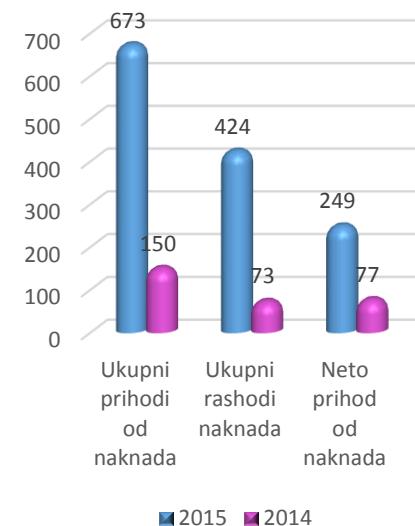

Tabela 18.- Prihodi i rashodi od naknada po sektorima u 000 Eur-a

PARAMETRI B. USPEHA	2015	2014	Index
prihodi od naknada - privreda	491	106	463
prihodi od naknada - stanovništvo	182	45	409
Ukupni prihod od kamata	673	150	447
rashodi od naknada - privreda	228	57	401
rashodi od naknada - stanovništvo	179	15	1.199
rashodi od naknada pozajmice	17	2	837
Ukupni rashodi naknada	424	73	577

Grafikon 16: Sektorska struktura prihoda od naknada

Grafikon 17: Sektorska struktura rashoda od naknada

8.3. Operativni rashodi

Tabela 19.- Operativni rashodi u 000 Eur-a

Operativni rashodi	2015	2014	Index
1	2	3	4=2/3*100
<i>Troskovi zaposlenih</i>			
Neto zarade	1.059	306	346
Porezi, prikezi i doprinosi na zarade	818	253	323
Ostale neto naknade zaposlenima	39	22	177
Ugovori o djelu (bruto)	20	39	51
Naknade članovima Odbora direktora (bruto)	106	33	321
Putni troškovi i dnevnice	24	3	800
Obuka zaposlenih	9	2	450
Ukupni troskovi zaposlenih	2.075	658	315
<i>Ostali administrativni troškovi</i>			
Troškovi zakupa	326	56	582
Troškovi eksternih kontrola	147	72	204
Troškovi obezbjedjenja	124	16	775
Reklamiranje i marketing	115	32	359
Troskovi licenci i održavanja softvera	94	14	671
Konsultantske usluge	88	40	220
Ostale stručne naknade	41	12	342
Troškovi električne energije i goriva i komunalnih usluga	30	6	500
Kancelarijski materijal	27	11	245
Troškovi komunikacionih mreža	21	2	1050
Održavanje kompjutera i opreme	17	6	283
Telefon	16	10	160
Članski doprinos udruženju banaka	16	4	400
Osiguranje	10	1	1000

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ O POSLOVANJU ZA 2015.GODINU

Troškovi plastike i personalizacije kartica	10	0	
Troškovi reprezentacije	6	2	300
Čišćenje	6	1	600
Razni troškovi	26	12	217
Ukupni ostali administrativni troškovi	1.120	297	377
Troškovi amortizacije	255	46	554
Ostali rashodi	4	32	13
Ukupno operativni rashodi	3.454	1.033	334

Operativni i ostali poslovni rashodi u 2014. godini iznose EUR 1.033 hiljada i u odnosu na prethodnu godinu povećani su za više od 2 puta. Ostali administrativni rashodi su, ako se izuzmu troškovi konsultantskih usluga Frankfurtske skole, koji nijesu ušli u plan za 2014.godinu, na nivou planiranih. Troškovi zarada zaposlenih su takođe za 5% iznad planiranog nivoa.

9. UPRAVLJANJE RIZICIMA

Banka je razvila sistem upravljanja rizicima koji podrazumijeva identifikaciju, mjerjenje, praćenje, kontrolisanje i izvještavanje o svim vrstama rizika kojima je Banka izložena ili može biti izložena u svom poslovanju.

Banka u kontinuitetu, na dnevnoj osnovi, upravlja svim rizicima kojima je izložena u svom poslovanju. U tom smislu, polazeći od veličine Banke, složenosti proizvoda i usluga u svom poslovanju i averznosti prema riziku, Banka je razvila odgovarajući sistem za upravljanje rizicima. Ovaj sistem Banka planira dodatno razvijati inkorporirajući koncept jačanja odnosa prema rizicima i Interne procjene adekvatnosti kapitala (ICAAP) kako bi se poboljšala veza između rizičnog profila Banke, upravljanja rizicima i kapitala Banke usklađeno sa razvojem i promjenama koje Banka doživljava.

U cilju uspostavljanja i kotinuiranog razvoja adekvatnog sistema za upravljanje rizicima, Banka je u toku 2015. godine aktivnosti usmjerila ka :

- obezbjeđenju kadrovskih kapaciteta za upravljanje rizicima;
- usvajanju internih akta kojima se uređuje sistem upravljanja rizicima od kojih su najznačajnija:::
 - Strategija upravljanja rizicima;
 - Strategija upravljanja kapitalom,
 - Strategija postupanja sa nekvalitetnim kreditima Lovćen banke;
 - Politika upravljanja kreditnim rizikom,
 - Politika upravljanja rizikom likvidnosti,
 - Politika upravljanja rizikom kamatne stope;
 - Politika upravljanja valutnim rizikom;
 - Politika upravljanja operativnim rizikom;
 - Politika upravljanja rizikom zemlje,
 - Politika upravljanja rizikom okruženja,
 - Procedera za upravljanje kreditnim rizikom;
 - Procedura poslovanja banke sa licima povezanim sa bankom;
 - Procedura upravljanja rizikom likvidnosti;
 - Procedura upravljanja operativnim rizikom
 - Politika upravljanja kamatnim rizikom Lovćen banke ;
 - Politika objelodanjivanja podataka Lovćen banke ;
 - Politika upravljanja valutnim rizikom;
 - Operativni ciljevi za postupanje sa nekvalitetnim kreditima Lovćen banke;
 - Brojana upustva i metodologije kojim su razrađene politike i procedure do nivoa operativnih detalja i instrukcija za postupanje.
- jasnoj podjeli nadležnosti i odgovornosti za upravljanje rizicima u odnosu na preuzimanje rizika;
- unaprijeđenju postojeće i postavila nova interna i eksterna izvještavanja u dijelu upravljanja rizicima;
- razvijanju sistema limitiranja rizika (kontrole) koje preuzima u svom poslovanju koji je štrožiji od zakonski postavljenih minimuma;
- razvijanju multi metodoloških pristupa za mjerjenje rizika koje preuzima u svom poslovanju kao i tehniku njihovog ublažavanja do nivoa koji je prihvatljiv i koji obezbjeđuje najbolji odnos između efikasnosti i sigurnosti.

Banka upravlja sa slijedećim klučnim rizicima kojima je izložena u svom poslovanju :

- Kreditni rizik;
- Tržišni rizici: valutni, rizik kamatne stope, cjenovni rizi i kreditni rizici iz trgovačkih aktivnosti;
- Operativni rizik;
- Rizik likvidnosti;
- Rizik kamatne stope koji ne proizilazi iz bankarske knjige ;
- Rizik zemlje;
- Rizik usklađenosti;
- Reputacioni rizik,

- Ostali rizici koji ispoljavaju materijanu značajnost za poslovanje Banke.

Za iskazivanje odnosa prinosa i rizika na nivou Banke kao cjeline u 2015. godini razvijen je poseban rejting model o čijim promjenama na mjesecnom nivou se izvještava Odbor direktora.

Kreditni rizik

Kreditni rizik predstavlja vjerovatnoću ostvarivanja gubitaka u poslovanju Banke zbog dužnikovog neispunjavanja obaveza prema Banci. Kreditni rizik se može pojaviti u aktivnostima koje nijesu samo kreditne aktivnosti Banke, kao što su trgovačke aktivnosti ili agencijski poslovi ukoliko nije apsolutno jasno da ne postoji nikakav rizik za Banku od neispunjerenja ugovornih obaveza u kojima je Banka plasirala novčana i druga sredstva. Identifikacija kreditnog rizika treba da prepozna sve one situacije u kojima Banka ulazi u odnos sa klijentom, a koji za nju mogu proizvesti gubitak ukoliko klijent ne izmiruje svoje ugovorene obaveze na vrijeme. Banka upravlja kreditnim rizikom na nivou pojedinačnog plasmana i na nivou portfolija, saglasno zakonskoj regulativi za upravljanje kreditnim rizikom.

Proces mjerjenja kreditnog rizika zasnovan je na dva paralelna pristupa.

Interni pristup – mjerjenje (odnosno procjena) nivoa rizičnosti pojedinačnog plasmana na osnovu analize bonitetnosti odnosno primjenom sistema internog rejtinga (IRS). Interni pristup u mjerjenju kreditnog rizika realizuje se primjenom analize bonitetnosti odnosno kreditne sposobnosti klijenata zajmoprimeca i/ili primjenom razvijenog sistema internog rejtinga (IRS).

Interni rejting na nivou Banke u potpunosti je prilagođen regulativi Centralne banke Crne Gore, i odražava relativno visok stepen averznosti Banke prema kreditnom riziku.

Regulatorni pristup – klasifikovanje potraživanja dužnika koja je detaljno definisana Metodologijom za klasifikaciju plasmana i primjenom MRS i MSFI.

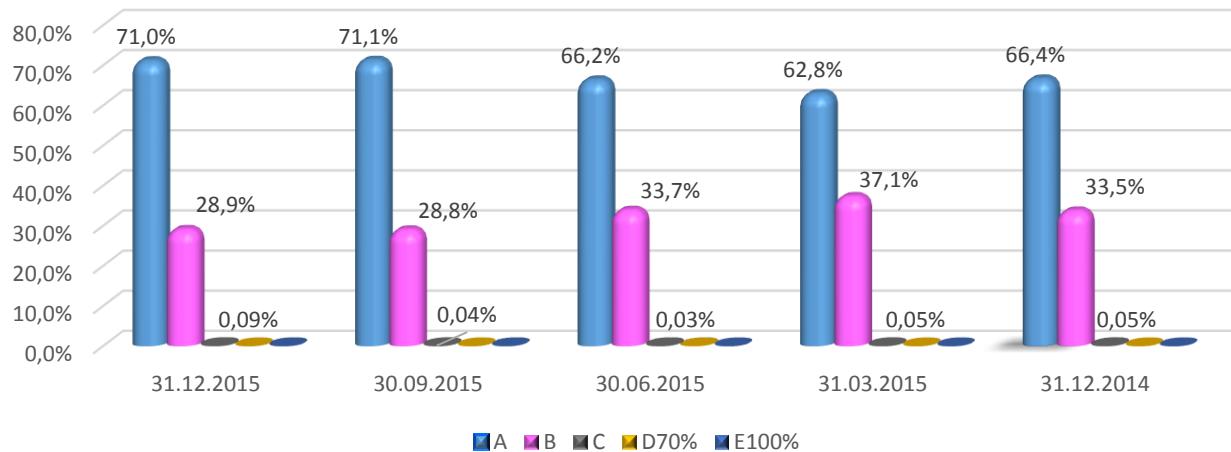
Kreditni rejting kategorije "A" dodjeljuje se klijentima sa dobrom kreditnom sposobnošću kod kojih se ne očekuju problemi u otplati obaveza. Kreditni rejting kategorije "B" ukazuje na nešto slabiju finansijsku poziciju klijenta koja je privremenog karaktera i ne ukazuje na probleme u otplati obaveza. Kreditni rejting kategorije "C" ukazuje na nedovoljan nivo kapitala i visok stepen zaduženosti klijenta odnosno na to da klijent nema dovoljan priliv tokova gotovine da izmiri svoje obaveze tako da kasni sa otpatom. Kategorije "D" i "E" odnose se na klijente sa evidentnim finansijskim poteškoćama odnosno klijente koji su u postupku prinudnog poravnjanja, stečaja ili likvidacije.

Tabela 20 . Bonitetna struktura portfolia

Bonitet	31.12.2015	30.09.2015	30.06.2015	31.03.2015	31.12.2014
A	71,0%	71,1%	66,2%	62,8%	68,4%
B	28,9%	28,8%	33,7%	37,1%	31,5%
C	0,09%	0,04%	0,03%	0,05%	0%
D70%	0%	0%	0,02%	0%	0%
E100%	0,02%	0,02%	0%	0%	0%

Grafikon 18: Bonitetna struktura portfolija za 2015.godinu

Bonitetna struktura portfolia za 2015 god.

Banka definije dospjela nenaplaćena potraživanja kao sva potraživanja koja ispoljavaju kašnjenja minimalno 1 dan u odnosu na ugovorom definisane rokove dospjeća.

Tabela 21. - Pregled ukupnih dospjelih potraživanja

u 000 Eur

Vrste klijenata	31.12.2015			30.09.2015			30.06.2015			31.03.2015			31.12.2014.		
	Bruto	Dospjeli		Bruto	Dospjeli		Bruto	Dospjeli		Bruto	Dospjeli		Bruto	Dospjeli	
	krediti	dug	%	krediti	dug	%									
Privreda	28.361	245	0,9%	20.561	325	1,6%	17.884	355	2,0%	10.399	255	2,5%	7.380	73	1,0%
Fizička lica	16.844	99	0,6%	12.003	98	0,8%	8.303	78	0,9%	5.635	43	0,8%	4.025	36	0,9%
Ukupno	45.205	344	0,8%	32.564	423	1%	26.187	433	2%	16.034	298	2%	11.405	109	1,0%

*bruto izloženost uključuje iznos glavnice i kamatno potraživanje

Nivo **dospjelih potraživanja** na dan 31.12.2015.godine je izuzetno nizak što odražava činjenicu da je postojeći portfolio dobrog kvaliteta, kao i da je Banka veoma oprezna kod odobravanja novih plasmana.

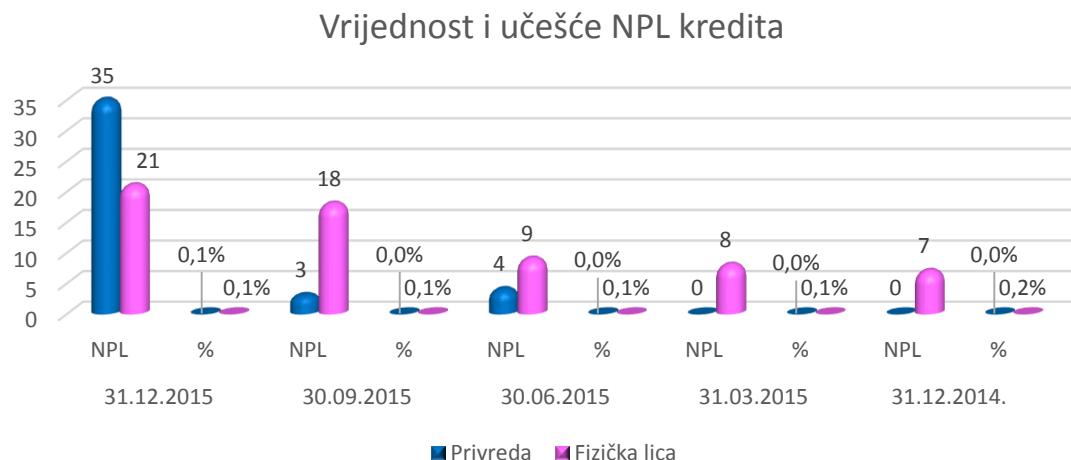
Tabela 22. - Pregled NPL kredita

u 000 Eur

Vrste klijenata	31.12.2015			30.09.2015			30.06.2015			31.03.2015			31.12.2014.		
	Bruto	NPL	%	Bruto	NPL	%									
	krediti			krediti			krediti			krediti			krediti		
Privreda	28.361	35	0,1%	20.561	3	0,0%	17.884	4	0,0%	10.399	0	0,0%	7.380	0	0,0%
Fizička lica	16.844	21	0,1%	12.003	18	0,1%	8.303	9	0,1%	5.635	8	0,1%	4.025	7	0,2%
Ukupno	45.205	56	0,12%	32.564	21	0,06%	26.187	13	0,05%	16.034	8	0,05%	11.405	7	0,06%

*bruto izloženost uključuje iznos glavnice i kamatno potraživanje

Grafikon 19: Vrijednost i učešće NPL kredita

Grafikon 20: NPL krediti i bruto krediti

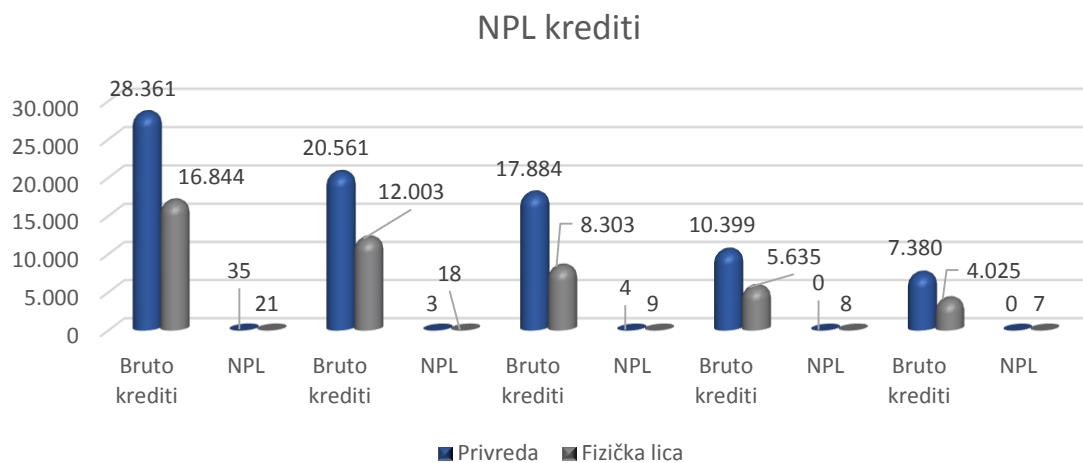

Tabela 23 – Kretanje kreditnog portfolia u 2015. godini

	31.12.2015		30.09.2015		30.06.2015		31.03.2015		31.12.2014	
	u 000 Eur	%								
Privreda	28.361	62,7	20.561	63,3	17.884	68,3	10.399	64,9	7.380	64,7
Stanovništvo	16.844	37,3	11.931	36,7	8.303	31,7	5.635	35,1	4.025	35,3
Ukupno	45.205		32.492		26.187		16.034		11.405	

*bruto izloženost uključuje iznos glavnice i kamatno potraživanje

Kreditni portfolio u odnosu na kraj prethodne godine bilježi rast od 33.8 mil Eur, od čega privreda 20.9 mil Eur i stanovništvo 12.8 mil Eur. Ukupan udio loših kredita na kraju 2015 god je iznosio 0,12%, što predstavlja porast od 0,06 p.p. u odnosu na kraj prethodne godine.

Tržišni rizici

Efikasnim upravljanjem tržišnim rizikom Banka nastoji da minimizira negativne efekte i eliminiše gubitke po finansijskim instrumentima, evidentiranim bilansno i vanbilansno, uzrokovane promjenama u kamatnim stopama, deviznim kursevima,

cijenama, indeksima i/ili ostalim tržišnim faktorima koji utiču na vrijednost finansijskih instrumenata, kao i gubitke povezane sa prometom finansijskih instrumenata na tržištu, kao što su: rizik druge ugovorne strane, emitenta i plasmana. Upravljanje tržišnim rizicima u dosadašnjim fazama razvoja obuhvatilo je pored definisane metodologije i procesa izvještavanja, dok će sljedeća faza obuhvatiti dinamičke i kvantitativne mjere rizika i stres test analizu.

Banka nije planom definisala knjigu trgovanja, te u tom smislu i upravljanje tržišnim rizicima je pojednostavljeno i svedeno na upravljanje deviznim i cjenovnim rizikom. U tom smislu, kreirana su akta kojima se dodatno unapređuje mjerjenje i upravljanje ovim rizicima, a istovremeno i daje osnova stresnog testiranja kojim se sagledava efekat na kapital Banke.

S obzirom na ne tako značajan obim poslovanja u stranoj valuti, izloženost valutnom riziku je na veoma niskom nivou. Svakako, izloženost valutnom riziku prati se i upravlja na dnevnom nivou (dnevno izvještavanje i zatvaranje pozicija), putem održavanja valutnih pozija u okviru interna propisanih limita.

Pri tome, sistem upravljanja deviznim rizikom zasnovan je na dva paralelna pristupa:

- upravljanje deviznim rizikom u skladu sa regulatornim zahtjevima (regulatorni pristup);
- upravljanje deviznim rizikom na osnovu interne metodologije (interni pristup).

U skladu sa podjelom na upravljanje deviznim rizikom u skladu sa regulatornim i internim pristupom i sistem limita obuhvata regulatorno definisane limite i internu definisane limite propisane internim aktima Banke. Pri tome, Banka je poslovala u skladu sa uspostavljenim sistemom limita.

Definisani interni limiti respektuju valutni aspekt GAP-ova deviznog rizika i definišu strukturu limita po svim značajnim valutama, kao što sto su EUR, USD za ostale valute zbirno.

Operativni rizik

Upravljanje operativnim rizikom u Banci regulisano je kroz Politiku upravljanja operativnim rizicima, Metodologijom klasifikacije događaja operativnih rizika i razvrstavanja poslovnih aktivnosti i Procedurom za upravljanje operativnim rizicima, gdje je precizno definisan način identifikacije, ocjenjivanja i savladavanja, odnosno praćenje, upravljanje i davanje prijedloga mjera za otklanjanje izloženosti i posljedica nastalih po osnovu izloženosti operativnim rizicima.

Banka je u 2015 godini radila na uspostavljanju sistema za upravljanje operativnim rizikom. Mjerjenje, odnosno procjena operativnog rizika vrši se kroz kvantitativnu i/ili kvalitativnu procjenu identifikovanog operativnog rizika. Pri tome, Banka vrši identifikaciju operativnih rizika, pri čemu se operativni rizici klasificuju prema prioritetu mjerjenjem mogućeg finansijskog uticaja i učestalost događaja koji mogu da prouzrokuju gubitke.

U cilju što efikasnijeg upravljanja operativnim rizikom Banka je kreirala interni model, putem kojeg su Organizacione jedinice obavezne da dostavljaju izvještaje o nastalim štetnim događajima i identifikovanim operativnim rizicima za period izvještavanja.

U postupku identifikacije izvora operativnog rizika, Banka naročito identificuje rizike koji proizilaze iz:

- neadekvatnog informacionog i drugih sistema u Banci;
- poremećaja u poslovanju i kvara sistema (na primjer: kvarovi vezani za informacionu tehnologiju, telekomunikacioni problemi, prekidi u radu i sl.);
- nemogućnosti adekvatnog integriranja ili održivosti informacionih i drugih sistema, u slučaju statusnih promjena Banke;
- protivpravnog i neadekvatnog postupanja zaposlenih u banci, kao što su pokusaji pronevjera, pranja novca, neovlašćeni pristup računima klijenata, zloupotreba povjerljivih informacija, davanje lažnih ili pogrešnih informacija o stanju banke, neažurnost u izvršavanju poslova, greške pri unosu podataka, nepridržavanje dobrih poslovnih praksi u radu i sl.;
- angažovanja lica izvan Banke za obavljanje poslova za Banku;
- radnji, odnosno nečinjenja koja mogu uzrokovati sudske i druge sporove protiv Banke (pravni rizik);
- spoljnih protivpravnih radnji, kao što su krađa, neovlašćeni prenos sredstava, neovlašćeno ulaženje u bazu podataka, nezakonito pribavljanje dokumenata Banke i sl.;
- događaja koji se ne mogu predvidjeti, kao što su elementarne i druge nepogode, terorizam i sl.

Evidencija događaja podrazumijeva sistematsko prikupljanje i analizu podataka o operativnim rizicima u poslovanju Banke koji su doveli do gubitaka.

Shodno planu unapređenja sistema upravljanja operativnim rizikom Banka će u narednom periodu:

- raditi na unapređenju modela za identifikaciju operativnih rizika i prikupljanja podataka o štetnim događajima koji su nastali kao posljedica operativnog rizika;
- nastaviti sa obukom zaposlenih u cilju efikasnijeg upravljanja operativnim rizikom u Banci.

U skladu sa internim aktima, Banka identifikovane događaje koji predstavljaju izvore operativnog rizika razvrstava po kategorijama događaja i linijama poslovanja, što predstavlja osnovu za primjenu standardizovanog pristupa u praćenju operativnih rizika.

Rizik likvidnosti

Upravljanje rizikom likvidnosti u Banci regulisano je kroz Politiku upravljanja rizikom likvidnosti i Proceduru upravljanja rizikom likvidnosti.

Banka je i u 2015. godini nastavila sa jačanjem likvidnosti, koja se ogleda kroz rast depozitnog potencijala u odnosu na kraj prethodne godine za cca 30 mil Eur. Tokom 2015. god. stvarno stanje likvidnosnih rezervi bilo je na visokom nivou.

Shodno planu unapređenja sistema upravljanja rizikom likvidnosti Banka je:

- Implementirala sistem dnevног i mјесечног upravljanje rizikom likvidnosti
- Izradila interna akta i definisala metodologiju za praćenje stabilnosti a vista depozita.

Banka je razvila više metodologija i back testova mjerjenja core depozitnog potencijala u funkciji upravljanja rizikom likvidnosti. Upravljanje rizikom likvidnosti u izvještajnom periodu je bazirano na veoma konzervativnom održavanju nivoa likvidne aktive u prosječnim iznosima, na dnevnoj osnovi, znatno iznad regulatornih zahtjeva. U pravcu obezbjeđivanja dodatnih izvora likvidnosti, neophodnih za održavanje intezivne kreditne aktivnosti ostvarivanje sigurnosti u izmirivanju obaveza, Banka je razvila komunikaciju sa potencijalnim kreditorima i realizovala nove kreditne linije. Interesovanje kreditora za obezbjeđivanjem dodatnih izvora finasiranja u odnosu na intezivnu dinamiku prikupljanja depozita i jačanja kapitala, je sve izraženije uz sve povoljnije uslove kreditiranja.

Banka je razvila interni Scoring model za praćenje rizika likvidnosti koji predstavlja tehnike mjerjenja koje se koriste u procesu upravljanja likvidnošću banke. Primjena modela se ogleda u identifikaciji značajnih promjena indikatora likvidnosti, njihovo mjerjenje i procjenu. Model je zasnovan na obračunu pokazatelja i utvrđivanju njihove važnosti, a sve u cilju da se dobije slika o likvidnosti banke u posmatranom periodu.

U narednom periodu Banka će dodatno raditi na unapređenju stres scenarija, testiranju plana likvidnosti u kriznim situacijama, te upravljanju rizikom likvidnosti u kontekstu ICAAP-a.

Banka vrši mjerjenje, odnosno procjenu tekuće i buduće izloženosti riziku likvidnosti. Mjerjenje, odnosno procjena rizika likvidnosti vrši se korišćenjem regulatorno i interno definisanih metoda i modela:

- GAP analiza
- Racio analiza
- Scoring model rizika likvidnosti
- Stres test (analiza osjetljivosti i scenario analiza)

Sistem limita u dijelu rizika likvidnosti obuhvata:

- regulatorno definisane limite – primarni limiti
- interno definisane limite.

Regulatorno definisani limiti su propisani od strane regulatora (Centralne banke Crne Gore) i odnose se na limite pokazatelja likvidnosti, te limite ročne usklađenosti sredstava i izvora sredstava Banke. U tom smislu, Banka održava nivo likvidnosti tako da poslovanje Banke bude u skladu sa regulatorno definisanim limitima.

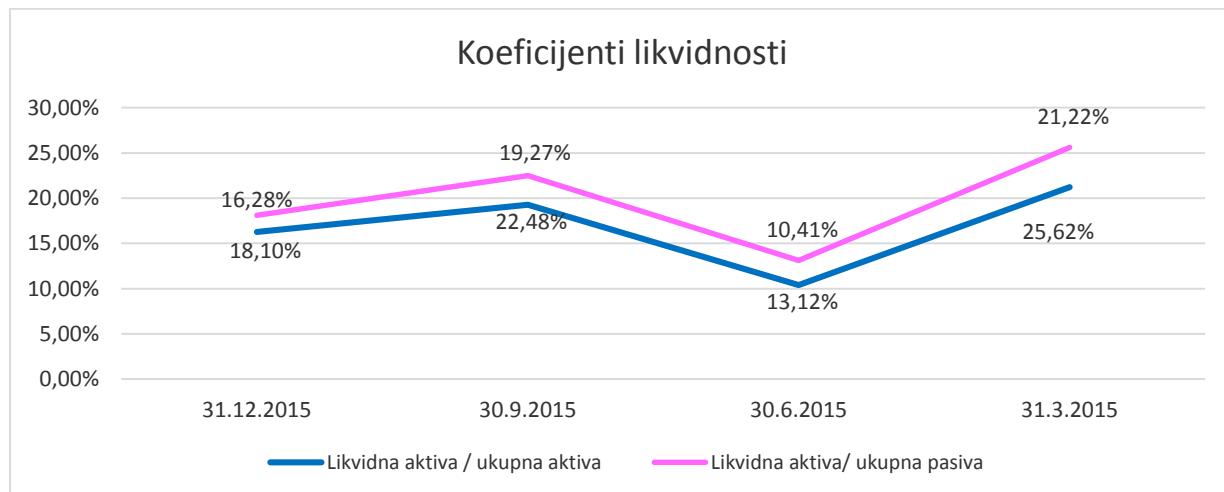
Pored gore navedenog, Banka je uspostavila i interne limite.

Banka pri definisanju **internih limita** izloženosti riziku likvidnosti uzima u obzir više aspekata rizika likvidnosti, ograničavajući negativan efekat na finansijski rezultat i kapital Banke, limitirajući valutnu i ročnu strukturu svojih bilansnih i vanbilansnih pozicija i pokazatelje likvidnosti.

Tabela 25 – Koeficijenti likvidnosti

Opis	31.12.2015	30.9.2015	30.6.2015	31.3.2015
Likvidna aktiva	9.489	8.504	3.357	8.039
Ukupna aktiva	58.293	44.123	32.242	37.893
Ukupna pasiva*	52.431	37.824	25.589	31.377
Likvidna aktiva / ukupna aktiva	16,28%	19,27%	10,41%	21,22%
Likvidna aktiva/ ukupna pasiva	18,10%	22,48%	13,12%	25,62%
Koeficijent dnevne likvidnosti	3,32	3,21	1,42	2,46

Grafikon 21: Kretanje koeficijenta likvidnosti

Poseban značaj koji je Banka dala praćenju rizika likvidnosti rezultirao je održavanjem visokog stepena likvidnosti Banke tokom 2015. godine.

Po metodologiji CBCG za pokazatelj likvidnosti uzima se odnos potraživanja, likvidnih sredstava (gotovina, žiro račun, čekovi, sredstva na računima kod domaćih banaka, sredstva kod agenata platnog prometa, sredstva na računima kod ino banaka (depoziti po viđenju) i obavezna rezerva) i dospjele obaveze (obaveze po primljenim kreditima, obaveze po kamatama i naknadama, obaveze po oročenim depozitima, 30% depozita po viđenju, 10% odobrenih a neiskorišćenih neopozitivih kreditnih obligacija - kreditne linije, ostale dospjele obaveze).

Tabela 26 . - Pokazatelj likvidnosti (regulatorni pristup):

Limiti	31.12.2015.
Min. 0,9 -izračunat za jedan radni dan	2,73
Min. 1 - izračunat kao prosjek svih dana u mjesecu	3,32

Regulatorni pristup

Koefficijent likvidnosti je u toku 2015. godine bio na visokom nivou. Očekuje se da će pokazatelj u narednom periodu ostvariti manje vrijednosti jer će Banka nastojati da likvidna sredstva transformiše u nove kreditne plasmane i u sekundarne lako utržive izvore likvidnosti kako bi na što kvalitetniji način upravljala sredstvima.

Rizik kamatne stope koji ne proizilazi iz trgovačkih aktivnosti

Utvrđivanje izloženosti riziku kamatne stope vrši se na osnovu Gap analize za različite vremenske periode, posebno za stavke sa fiksном, a posebno za stavke sa varijabilnom kamatnom stopom, kao i agregatno. Na taj način mjeri se uticaj promjene tržišnih kamatnih stopa, na kretanja neto kamatne marže. Upravljanje rizikom kamatne stope vrši se zatvaranjem pozicija unutar interna propisanih limita.

Upravljanje kamatnim rizikom u Banci regulisano je kroz Politiku upravljanja rizikom kamatne stope.

Planovi u pogledu daljeg razvoja sistema upravljanja rizicima

Osnovnu stratešku orientaciju Banke u upravljanju rizicima predstavlja optimizacija odnosa prinosa ili zaradivačke sposobnosti Banke i nivoa rizika koji se preuzimaju u smislu očekivanih i neočekivanih gubitaka u poslovanju, a s tim u vezi održavanje adekvatnog nivoa kapitala u odnosu na rizični profil Banke. U tom smislu, Banka uspostavlja sveobuhvatan i pouzdan sistem za upravljanje rizicima koji je u potpunosti integriran u sve poslovne aktivnosti Banke.

Banka prepoznaje da je unapređenje odnosa između prinosa i rizika koje ostvaruje u svom poslovanju sve više, pod uticajem konkurenциje, na strani kvaliteta upravljanja rizicima iznad bankarskog sistema u kome posluje.

Banka će u narednom periodu kontinuirano ulagati u razvoj i intenzivirati aktivnosti Sektora za upravljanje rizicima, kako bi poboljšala tržišnu poziciju i svoje tržišno učešće i minimizirala efekte koje mogu imati negativan uticaj na poslovanje Banke.

Dugoročni ciljevi upravljanja rizicima Banke su:

- Upravljanje rizicima koje obezbjeđuje kontracicličnost poslovne Strategije i poslovnih planova te usklađenost sa mogućnostima i razvojem tržišta u cilju stvaranja konkurenčkih prednosti bazirane na poznavanju specifičnosti tržišta;
- Izbjegavanje ili minimiziranje preuzetih rizika primjenom najcjelishodnijih tehnika, a u cilju održavanja poslovanja u okvirima prihvatljivog nivoa rizika;
- Minimiziranje negativnih efekata na kapital Banke;
- Održavanje nivoa adekvatnosti kapitala definisanog Strategijom upravljanja kapitalom;
- Diversifikacija rizika kojima je Banka izložena.

Banka će dalje razvijati sistem upravljanja rizicima inkorporirajući koncept Interne procjene adekvatnosti kapitala (ICAAP) kako bi se poboljšala veza između rizičnog profila Banke, upravljanja rizicima i kapitala Banke.

Planovi razvoja upravljanja rizicima obuhvataju i:

- dodatno unapređenje organizacije Banke, kako onih organizacionih djelova koji su uključeni u preuzimanje rizika, tako i onih koji su zaduženi za upravljanje pojedinačnim vrstama rizika, usklađivati sa rizičnim profilom Banke, u cilju trajne optimizacije upravljanja svim rizicima kojima je Banka izložena ili može biti izložena u svom poslovanju;
- reviziju postojećih akata imajući u vidu iskustvo njihove primjene i nastavak rada na izradi i unapređenju internih akata,
- unaprijediti efikasnost informacionog sistema Banke u funkciji upravljanja svim rizicima kojima je Banka izložena ili može biti izložena u svom poslovanju;
- sistem upravljanja rizicima unapređivati u pravcu razvoja modernih standarda iznad trenutnih zahtjeva koji proizilaze iz regulatornog, ekonomskog i poslovog okruženja Banke;
- značajan fokus će biti stavljen na dodatnim obukama i uopšte stručnom razvoju postojećih kadrova, a sve u cilju stvaranja preduslova za efikasnu implementaciju planiranih aktivnosti koje se odnose na razvoj sistema upravljanja rizicima u Banci.

10. ADEKVATNOST KAPITALA

Sopstvena sredstva

Banka je dužna da javno objelodani informacije i podatke koji se odnose na iznos sopstvenih sredstava i to:

- 1) sažete informacije koje sadrže glavne karakteristike svih stavki koje se uključuju u izračunavanje sopstvenih sredstava i njegovih elemenata;
- 2) iznos osnovnog kapitala, uz posebno javno objelodanjivanje svih stavki koje se uključuju u osnovni kapital i odbitnih stavki;
- 3) ukupni iznos dopunskog kapitala;
- 4) odbitne stavke od osnovnog i dopunskog kapitala, i
- 5) ukupna sopstvena sredstva, umanjena za odbitne stavke.

Tabela 27 – Pregled sopstvenih sredstava

		31.12.2015	30.06.2015	u 000 Eur
I	Osnovni elementi sopstvenih sredstava	8.200	8.200	
	<i>Uplaćeni akcionarski kapital</i>	8.200	8.200	
II	Odbitne stavke pri izračunu osnovnog kapitala	3.173	2.346	
	<i>Gubitak iz prethodnih godina</i>	591	591	
	<i>Gubitak iz tekuće godine</i>	1.747	956	
	<i>Nematerijalna imovina</i>	496	555	
	<i>Pozitivna razlika izmedju iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbiru iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke</i>	339	244	
III(I-II)	Osnovni kapital	5.027	5.854	

Banka je u 2015. godini preduzela brojne aktivnosti za poboljšanje adekvatnosti kapitala, među kojima su najznačajnije: dokapitalizacija početkom drugog kvartala u iznosu od 2.5 mil Eur kao i uvećanje kolateralna, kroz pridobijanje dodatnih obezbjeđenja.

Na dan 31.decembar 2015. godine, odbitne stavke koje umanjuju sopstvena sredstva Banke odnose se na:

- Ostvareni gubitak u 2015.godini od EUR 1.7 mil Eur,
- Nedostajuće rezerve obračunate u skladu sa važećom regulativom na pojedinačne izloženosti Banke kreditnom riziku u iznosu od EUR 0.3 mil Eur.
- Knjigovodstvena vrijednost nematerijalna sredstva Banke na 31.decembar 2015.godine u iznosu od EUR 0.5 mil Eur.

Rizikom ponderisana bilansna i vanbilansna aktiva, formirana u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka, na dan 31.decembar 2015. godine iznosi 32 mil Eur.

Koeficijent solventnosti računa se stavljanjem u odnosu sopstvenih sredstava i rizikom ponderisane bilansne i vanbilansne aktive.

U skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka, a koja je u primjeni na dan 31.decembar 2015. godine, Banka je obavezna da održava minimalni koeficijent solventnosti od 10 %.

Koeficijent solventnosti banke na dan 31.12.2015.godine iznosi **14,01%** i iznad je zakonom propisanog limita od 10%.